

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Lokální politický proces v obci Přišimasy

Bc. Zuzana Zelinková

© 2011 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zuzana Zelinková

obor Veřejná správa a regionální rozvoj

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Lokální politický proces v obci Přešimasy**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše
4. Demografická a socioekonomická charakteristika obce
5. Analýza lokálního politického procesu
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

Balík, S. (Ed.) Komunální volby v České republice v roce 2002. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2003, ISBN 80-210-3211-1.

Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.

Čmejrek, J. Lokální a regionální politické stranictví v ČR. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5. – 6. září 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2003, ISBN 80-902176-3-X.

Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.

Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Luhanová, M. Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN: 80-213-1157-6.

Hudák, J.; Jüptner, P.; Svoboda, J. (Eds.) Komunální politické systémy. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2003, ISBN 80-7308-056-7.

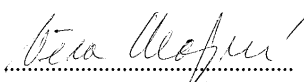
Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80 – 101.

Outlý, J. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17 –

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Václav Bubeníček**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

L.S.

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 15. 1. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Lokální politický proces v obci Příšimasy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 7. 4. 2011

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Ing. Václavovi Bubeníčkoví, Ph.D. za vedení a cenné rady, které mi poskytl při zpracování mé diplomové práce. Dále mé poděkování patří také současným i bývalým zastupitelům obce Přešimasy, panu Václavovi Pášovi, panu Pavlovi Frankovi a Ing. Petrovi Faltusovi za poskytnutí rozhovorů, na základě kterých byla zpracována valná část mé práce.

Lokální politický proces v obci Přešimasy

The Local Political Process in the Municipality of Přešimasy

Souhrn

Tato práce s názvem Lokální politický proces v obci Přešimasy popisuje a hodnotí vývoj a současný stav politického systému této obce. Pokouší se nalézt faktory, které mohly mít na politický proces v Přešimasech významný vliv. Poznatky o komunálním politickém systému této malé obce následně srovnává s obecnými charakteristikami politického prostředí ve venkovských obcích. Analytická část práce je rozdělena do kapitol podle jednotlivých volebních období od roku 1994 až do posledních komunálních voleb konaných na podzim roku 2010. Kromě hlavní části práce, která se zabývá lokálním politickým procesem, je zde provedena také demografická a socioekonomická analýza Přešimas. V této části je hodnocen vývoj počtu obyvatelstva, přirozeného a migračního přírůstku v obci, věková struktura obyvatel a vybavenost obce.

Summary

This thesis entitled Local political process in the municipality Přešimasy describes and assesses the progress and current state of political system of this municipality. It attempts to find factors that might have on the political process in Přešimasy significant effect. Knowledge of the municipal political system of this small municipality are then compared with the general characteristics of the political environment in rural municipalities. The analytical part is divided into chapters according to the electoral period from 1994 to the last municipal elections in autumn 2010. In addition to the main part, which deals with the local political process, is also made the demographic and socioeconomic analysis of Přešimasy. In this part is appraised the evolution of number of the population, evolution of natural increase and migration increase in the municipality, age structure of inhabitants and community amenities.

Klíčová slova: politický proces, komunální politika, politický systém, nezávislý kandidát, sdružení nezávislých kandidátů, volební proces, komunální koalice, stranický systém, venkovská obec, zastupitelstvo

Keywords: political process, municipal politics, political system, independent candidate, association of independent candidates, election process, municipal coalition, party system, rural municipality, municipal council

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
3 Literární rešerše	13
3.1 Lokální politický systém.....	13
3.1.1 Místní stranická spektra	13
3.1.2 Místní organizace v parlamentních stranách	14
3.1.3 Politický proces ve venkovských obcích.....	15
3.1.3.1 Vymezení venkovského prostoru.....	15
3.1.3.2 Stranická spektra ve venkovských obcích	17
3.2 Volební proces	18
3.2.1 Funkce voleb.....	18
3.2.2 Volební proces na komunální úrovni.....	19
3.2.2.1 Komunální volební systém	20
3.2.2.2 Komponenty komunálního volebního systému	21
3.3 Komunální koalice	24
3.3.1 Základní pojmy	24
3.3.2 Typy komunálních koalic	25
3.3.2.1 Koalice v nejmenších obcích	25
3.3.2.2 Koalice v obcích menší střední velikosti	26
3.3.2.3 Koalice v obcích větší střední velikosti	28
3.3.2.4 Koalice v největších obcích	29
4 Demografická a socioekonomická charakteristika obce.....	31
4.1 Základní charakteristika obce	31
4.2 Historie.....	32
4.3 Další zajímavosti o obci.....	33
4.4 Demografická analýza	33
4.4.1 Vývoj počtu obyvatel Přešimasy	33
4.4.2 Přirozený přírůstek a přírůstek migrace v Přešimasech	35
4.4.3 Věková struktura obyvatel Přešimasy	36

4.5 Vybavenost obce.....	37
4.5.1 Školství	37
4.5.2 Zdravotnictví.....	38
4.5.3 Technická infrastruktura	38
4.5.4 Doprava.....	38
4.5.5 Bytová situace.....	38
5 Analýza lokálního politického procesu.....	40
5.1 Volby 1994	40
5.2 Volby 1998	41
5.3 Volby 2002	42
5.3.1 Mimořádné volby 2005.....	43
5.4 Volby 2006	46
5.5 Volby 2010	48
5.5.1. Volební program Ing. Petra Faltuse.....	50
5.5.2. Volební program sdružení Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy.....	52
5.6 Vývoj stranického systému v Příšimasech.....	54
6 Závěr	58
7 Seznam použitých zdrojů.....	62
Použitá literatura	62
Elektronické zdroje	63

Seznam objektů

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Počet obyvatel Přišimas v letech 1971-2009
- Tabulka č. 2 Základní informace k volbám v obci Přišimasy v roce 1994
- Tabulka č. 3 Přehled kandidátních listin a zvolených zastupitelů v obci Přišimasy v roce 1994
- Tabulka č. 4 Základní informace k volbám v obci Přišimasy v roce 1998
- Tabulka č. 5 Přehled kandidátních listin a zvolených zastupitelů v obci Přišimasy v roce 1998
- Tabulka č. 6 Základní informace k volbám v obci Přišimasy v roce 2002
- Tabulka č. 7 Přehled kandidátních listin v obci Přišimasy v roce 2002
- Tabulka č. 8 Základní informace k mimořádným volbám v obci Přišimasy v roce 2005
- Tabulka č. 9 Přehled kandidátních listin v obci Přišimasy v roce 2005
- Tabulka č. 10 Zvolení kandidáti v obci Přišimasy v roce 2005
- Tabulka č. 11 Základní informace k mimořádným volbám v obci Přišimasy v roce 2006
- Tabulka č. 12 Přehled kandidátních listin v obci Přišimasy v roce 2006
- Tabulka č. 13 Zvolení kandidáti v obci Přišimasy v roce 2006
- Tabulka č. 14 Základní informace k mimořádným volbám v obci Přišimasy v roce 2010
- Tabulka č. 15 Přehled kandidátních listin v obci Přišimasy v roce 2010
- Tabulka č. 16 Zvolení kandidáti v obci Přišimasy v roce 2010
- Tabulka č. 17 Vývoj stranického systému v Přišimasech

Seznam grafů

- Graf č. 1 Vývoj počtu obyvatel v Přišimasech v letech 1971-2009
- Graf č. 2 Vývoj přirozeného přírůstku v obci Přišimasy v letech 1971-2009
- Graf č. 3 Vývoj přírůstku migrace v obci Přišimasy v letech 1971-2009
- Graf č. 4 Věková struktura obyvatel Přišimas v roce 2009
- Graf č. 5 Počet dokončených bytů v Přišimasech v letech 1997-2009

Seznam obrázků

- Obrázek č. 1 Kostel sv. Petra a Pavla

1 Úvod

Politické situaci na národní úrovni, tedy činnosti Poslanecké sněmovny, Senátu a Vlády se přikládá velký význam a jednání jejich představitelů je všeobecně známo a téměř každý den zmiňováno v médiích. Zatímco politika na nižších úrovních, zejména pak komunální politika menších obcí, bývá dosti opomíjena. Obyvatelé České republiky i odborná veřejnost by však měla této problematice také věnovat pozornost. Všichni občané České republiky jsou zároveň obyvateli nějaké obce a je v zájmu každého, starat se a zajímat se o dění v obci, kde žije. Politika na národní úrovni někomu může připadat příliš vzdálená běžnému životu, ale politika na obecní úrovni je občanům mnohem blíže. Předmětem jednání a činnosti představitelů obce jsou záležitosti týkající se běžného života v obci, které by měly především z dané obce vytvořit pohodlné a kvalitní místo pro život. Z tohoto důvodu by občanům všech obcí nemělo být lhostejné, jakým způsobem je zacházeno s prostředky obce a jak a kým je obec spravována.

Samozřejmě, že fungování politického systému je odlišné na národní úrovni a na úrovni obecní. Ale ani ve všech obcích není podoba komunálního politického systému stejná. Záleží především na tom, do jaké velikostní kategorie je daná obec zařazena. Politické prostředí ve velkých městech je ze všech ostatních komunálních systémů nejbližší systému na parlamentní úrovni. Skladba politických subjektů je zde téměř totožná. Vyskytuje se zde ve většině případů celé stranické spektrum a role lokálních a místních politických subjektů je zde spíše okrajová (Čmejrek a Kol. 2009: 14). Také je zde patrná rivalita mezi jednotlivými volebními stranami a své místo zde má i ideologie a politické stranictví. Důležitou roli hraje také vytváření komunálních koalic a rozhodování zastupitelstva obce na principu "vláda a opozice" (Jüptner 2004: 97). Jinak tomu je v obcích menších velikostí. S klesajícím počtem obyvatel ubývá na komunální politické scéně i počet politických subjektů a především se mění jejich struktura. V menších obcích již není zastoupeno celé spektrum parlamentních stran a také slábne jejich pozice. Prosazují se zde spíše lokální a regionální politická uskupení a sdružení nezávislých kandidátů (Čmejrek a Kol. 2009: 14). Pokud zde působí místní organizace parlamentních stran jejich úloha v komunální politice je poněkud odlišná od té na národní úrovni. Ústředí parlamentních stran se od svých

místních organizací liší zejména podobou stranického programu. Zatímco programy parlamentních stran, které se vážou k volbám do Poslanecké sněmovny, jsou opřeny především o ideologii, programy místních organizací těchto stran na poli komunální politiky se zaměřují na řešení konkrétních úkolů a problémů, které se vztahují k dané obci (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 141). S úplně jiným stranickým spektrem se pak setkáváme ve venkovských obcích, tedy v obcích nejmenší velikostní kategorie. V komunální politice těchto obcí většinou nepůsobí žádná parlamentní strana a typickými subjekty místní politiky jsou nezávislí kandidáti a jejich sdružení (Čmejrek a Kol. 2009: 14). Tato sdružení mohou vznikat za účelem naplnění určitého cíle a v dalším volebním období se již nemusí objevit nebo se naopak jedná o sdružení, která se snaží dlouhodobě ovlivňovat dění v obci. Politický systém ve venkovských obcích by se dal také charakterizovat jako nesoutěživý systém založený na osobních vztazích a sympatiích. Občané zde volí spíše jednotlivé osobnosti než strany a stranické programy založené na ideologii zde nehrají žádnou roli (Jüptner 2004: 85-87). Další odlišností politického systému venkovských obcí je, že zastupitelé obecních zastupitelstev jsou zpravidla neuvolnění, což znamená, že tuto funkci vykonávají při svém občanském zaměstnání, ve svém volném čase a s minimálním finančním nárokem. Z tohoto důvodu se v některých obcích stává, že o zastupitelské funkce nikdo nejeví zájem. Naopak v některých obcích je situace zcela odlišná a zájem o vedení obce má i několik proti sobě stojících subjektů.

Mohlo by se zdát, že zabývat se politickou situací v malých obcích nemá moc velký význam, ale není tomu tak. Vzhledem k faktu, že téměř 90 % všech obcí v České republice se řadí mezi venkovské obce (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 144) by nemělo být zkoumání politického prostředí v těchto obcích opomíjeno. Právě problematikou místního politického procesu ve venkovských obcích se zabývá tato práce. Jako příklad venkovské obce, u které byla provedena analýza místního politického procesu, byla vybrána obec Přišimasy.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této diplomové práce je zjistit, jaké faktory ovlivnily vývoj lokálního politického procesu v obci Přešimasy. Literární rešerše má přinést aktuální a teoretický přehled dané problematiky. Je zaměřená na základní charakteristiku fungování místního politického systému, volebního procesu a procesu tvorby komunálních koalic. Následuje kapitola, která se zabývá demografickou a socioekonomickou charakteristikou obce. V ní je nastíněn především vývoj počtu obyvatelstva, přirozeného přírůstku, přírůstku migrace a věková struktura obyvatelstva, dále je zde zhodnocena vybavenost obce v oblasti školství, zdravotnictví, technické infrastruktury, dopravy a bytové situace. Ve vlastní části práce je provedena analýza politického procesu obce Přešimasy za jednotlivá volební období od roku 1994 do roku 2010. Na základě získaných dat a informací je zde zjišťováno, jakým způsobem se vyvíjí místní stranický systém a jaké faktory ho ovlivňují. Závěrem je provedeno srovnání výsledků analýzy místního politického systému obce Přešimasy s teoretickými východisky.

Pro zpracování této práce je použita technika sekundární analýzy dat a polostandardizovaných a nestandardizovaných rozhovorů. Literární rešerše je vypracována na základě nastudování odborné literatury zaměřené na problematiku komunální politiky. Podkladem pro vlastní práci jsou zejména data Českého statistického úřadu, informace a data zveřejněná na oficiálním webu obce Přešimasy a významným zdrojem jsou především polostandardizované a nestandardizované rozhovory se současnými i bývalými představiteli obce.

3 Literární rešerše

3.1 Lokální politický systém

3.1.1 Místní stranická spektra

Česká republika má specifický charakter osídlení. Vyznačuje se velkým počtem malých venkovských obcí. Sídlní struktura je pro analýzu politického spektra velmi důležitá, protože na velikosti sídla (obce) do určité míry závisí podoba místního politického systému. Od velikosti obce se tedy odvíjí počet politických subjektů v obci, ale i jejich skladba (Čmejrek 2003: 272).

Obecně lze říci, že v obcích s více než 2000 obyvateli je místní politické spektrum tvořeno všemi politickými stranami, které působí na parlamentní úrovni a zároveň zde mají své zastoupení i místní a regionální politické subjekty. Je však rozdíl mezi velkými a malými městy. Ve velkých městech je struktura politických subjektů a jejich úloha v politickém procesu téměř shodná jako na národní úrovni. O většinu mandátů se mezi sebou podělí parlamentní strany. Působí zde i lokální a regionální sdružení, ale jejich pozice nejsou moc významné. Jinak tomu však je v menších městech. Zde se politické spektrum utváří značně odlišně ve srovnání s velkými městy. V menších městech jsou pozice parlamentních stran již slabší a spíše se prosazují lokální a regionální politické subjekty a sdružení nezávislých kandidátů (Čmejrek 2003: 272; Čmejrek a Kol. 2009: 14).

Se zcela jinou situací se pak dále setkáváme ve venkovských obcích. Ve venkovských obcích téměř vůbec nenalezneme žádnou parlamentní stranu. V politickém procesu venkovských obcí hrají nejdůležitější roli nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Problematice politického procesu ve venkovských obcích se však podrobněji budou věnovat ještě další kapitoly (Čmejrek a Kol. 2009: 14).

3.1.2 Místní organizace v parlamentních stranách

Jak bylo výše zmíněno, na lokální úrovni existují neúplná spektra parlamentních stran, která jsou především typická pro obce s méně než 2000 obyvateli. Pokud však v obci působí i některé stranické organizace je nutno říci, že se svými parlamentními stranami mají ve většině případů jen velmi málo společného (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 140).

Na lokálním politickém procesu se promítá proces změn stranických systémů. Politické strany ve svém vývoji prošly několika fázemi. Dříve se politické strany vyznačovaly centralizovanými hierarchickými strukturami, nyní je pro ně typické, že každá úroveň, na které politická strana působí, je do určité míry autonomní. *"V praxi to znamená, že členská základna politických stran se vylidňuje"*. Tento fakt se týká především venkovských oblastí, kde jsou velké parlamentní strany velice slabě zakotveny (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 140).

Problém spojený se změnami v organizační struktuře politických stran má dvě polohy. Na jedné straně jsou patrné známky úpadku politického stranictví, v zemích západní Evropy se už několik let snižují počty členů politických stran a klesá i zájem voličů. Na druhé straně se upevňují pozice politických stran ve vztahu k státní moci. Tento proces někdy bývá nazýván "parlamentizací" či "governmentalizací" politických stran. Proto současné teorie politického stranictví rozlišují různé pohledy na politické strany. Působení představitelů politické strany ve veřejné politice (party in public office), činnost jejích vedoucích orgánů (party in central office) a působení stranické základny (party on the ground) (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 141).

Směr, jakým se nyní stranický systém ubírá, je v českém prostředí posílen faktem, že dlouhodobý a přirozený vývoj politických stran byl narušen. V současné době existují pouze dvě strany působící na národní i lokální úrovni (KSČM a KDÚ-ČSL), které mají relativně stálou a historicky zakotvenou stranickou základnu. Další parlamentní strany vznikaly v České republice až po roce 1989, přičemž proces utváření politických stran

probíhal "shora", tedy nejprve vznikaly struktury odpovídající národní úrovni veřejné politiky a vedoucích orgánů strany a teprve potom byly vytvářeny stranické základny. Spoustě politických stran se podařilo vstoupit do veřejné politiky na národní úrovni, ale už nedokázaly zformovat širokou stranickou základnu (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 141).

Určitý rozdíl mezi ústředím velkých politických stran a jejich základnami musí nepochybně do určité míry existovat. Toto vyplývá i ze srovnání stranických programů na národní a lokální úrovni. Hlavní programy politických stran a programy pro volby do Poslanecké sněmovny jsou založeny spíše na ideologické složce, zatímco komunální programy kladou větší důraz na otázky a konkrétní problémy týkající se dané lokality (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 141).

3.1.3 Politický proces ve venkovských obcích

Následující kapitola je věnována politickému procesu ve venkovském prostoru. Jak již bylo zmíněno, Česká republika je charakterizována hustou sítí malých obcí. Lze tedy říci, že téměř jednu třetinu populace v České republice tvoří venkovské obyvatelstvo a skoro 90 % území České republiky může být označeno jako venkovské. Proto by zkoumání politického života právě ve venkovském prostoru nemělo být zanedbáváno. Studium politického procesu na venkově nemá význam pouze pro venkov samotný, ale vzhledem k charakteru České republiky je také důležité pro pochopení politického procesu v celé zemi (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 144).

3.1.3.1 Vymezení venkovského prostoru

Často je zde zmiňován pojem venkovský prostor, venkovská obec nebo venkov. Bylo by tedy vhodné vymezit tento pojem.

Vymezení a definice venkovských obcí není jednoduchý úkol. Vzhledem k historickému vývoji a mnohým změnám v sídelní struktuře, ale i změnám v administrativním členění

správy je velice obtížné provést srovnání dlouhodobého vývoje jednotlivých sídel a tedy i určení charakteru sídla tzn., jestli je obec venkovská (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 146).

V podstatě se pro vymezení venkovských obcí používají tři přístupy.

První přístup je založen na kritériu počtu obyvatel daného sídla. V České republice se za hranici, která odděluje venkovské obce od měst, považovalo 2000 obyvatel. Nový zákon č. 128/2000 o obcích však tuto hranici zvýšil na 3000 obyvatel. V praxi se ale můžeme shledat nejen s těmito oběma hranicemi, ale také s hranicí 1000 obyvatel a i jinými hranicemi (Čmejrek a Kol. 2009: 9).

Druhý přístup je založen na kontrastu mezi venkovem a městem. V tomto případě se za venkov pokládají obce, které nejsou městy, tedy neurbanizovaná území (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 146).

Tato dvě kritéria se zdají být na první pohled jako jednoduchý klíč k určení venkovského prostoru, ale ve skutečnosti neposkytují zcela jednoznačné řešení. V roce 2006 byl přijat zákon č. 234/2006 Sb., který umožnil některým obcím užívat statut města, i když nesplňují kritérium počtu obyvatel nebo jiné kritérium. Podle této novely zákona byla v České republice obnovena kategorie sídla "městys" a městem se tak může stát i obec, která z historického hlediska bývala městem (Čmejrek a Kol. 2009: 9).

Kritériem, na kterém je založen třetí přístup, je hustota zalidnění. Podle metodiky OECD je hranice, od které se obec považuje za venkovskou, hustota zalidnění 150 obyvatel na 1 km². V České republice se však obvykle používá výše 100 obyvatel na 1 km². *"Venkov pak je definován jako území základních územních správních celků (obcí), které mají hustotu zalidnění či osídlení nižší než 100 obyvatel na 1 km²"* (Čmejrek a Kol. 2009: 10).

Při zkoumání politického procesu a politických subjektů ve venkovském prostoru je důležité nadržet se striktně při vymezování venkova daných kritérií jako je například počet obyvatel nebo kontrast mezi městem a venkovem a nevyčleňovat z venkova všechny obce, které mají statut města. Z historického a kulturního hlediska malá města neodmyslitelně

patří k českému venkovu. V České republice jsou malá města běžně považována za součást venkovského prostoru (Čmejrek a Kol. 2009: 11).

Kromě vymezení venkovského prostoru je pro zkoumání lokálního politického procesu a jeho subjektů neméně důležité rozdělení obcí do velikostních kategorií. Místní politický systém totiž do určité míry závisí právě na velikosti obce (Čmejrek a Kol. 2009: 11).

3.1.3.2 Stranická spektra ve venkovských obcích

Obecně je možné říci, že v místních politických systémech obcí do 2000 obyvatel, ve srovnání s parlamentní úrovní, se lze setkat s neúplnými spektry politických stran. V obcích do 1000 obyvatel dokonce ve většině případů nepůsobí parlamentní politické strany žádné. Naopak charakteristickým rysem politické scény malých obcí jsou lokální sdružení a zejména pak nezávislí kandidáti a jejich sdružení (Čmejrek a Kol. 2009: 14; Čmejrek 2003: 277).

Pokud v malé obci přeci jen působí nějaké parlamentní strany, většinou jejich počet není vyšší než dvě. S největší pravděpodobností také alespoň jedna z nich bude tradiční strana jako je buď komunistická strana, nebo křesťanští demokraté. Programy a zájmy místních organizací parlamentních stran se také výrazně liší od ústředí těchto stran. Místní organizace mají spíše charakter spolku než politického strany (Jüptner 2004: 83-84).

Existence parlamentních politických stran v malých obcích může být také pouze optický klam. Ve skutečnosti jde pouze o to, že nezávislí kandidáti předkládají kandidátní listinu pod hlavičkou politické strany, která ale v dané obci v podstatě nepůsobí. Zvolení kandidáti dané politické strany ve skutečnosti nemají stranickou příslušnost strany, za kterou kandidovali (Čmejrek a Kol. 2009: 14-15).

Příslušnost k některé z politických stran je na úrovni politiky v malých obcích spíše k neprospěchu daných kandidátů. Naopak kandidovat jako nezávislí kandidát a dávat patřičně najevo to, že nepatříte k žádné politické straně se v komunální politice malých

obcí vyplácí. Lidé si volí své zástupce na základě osobních sympatií a vztahů a dávají přednost osobnostem, o kterých vědí, že budou schopny být ve vedení obce a budou ochotny s občany spolupracovat a brát ohled na jejich potřeby (Jüptner 2004: 85).

Toto však byla pouze základní obecná charakteristika politického systému na venkově. Vzhledem k množství a rozmanitosti politických subjektů a místních sdružení působících v komunální politice českého venkova je velice složité vytvořit jednu charakteristiku, která by shrnovala celou politickou situaci ve venkovském prostoru. Proto lze podobu lokálního politického systému nejlépe poznat prostřednictvím výzkumu. Výzkum, který je ve venkovském prostoru prováděn, je zaměřen zejména na popis lokálního politického systému v jednotlivých obcích a na srovnání volebních výsledků s výsledky ostatních obcí a s výsledky voleb do jiných orgánů (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 145).

3.2 Volební proces

3.2.1 Funkce voleb

Volby jsou zásadním mechanismem zastupitelské demokracie a představují nejdůležitější formu politické participace občanů. Volby mají několik funkcí, přičemž tou základní je odkrýt aktuální rozložení politických sil v daném politickém celku a rozdělit mezi ně mandáty. Kromě toho tato funkce zároveň umožňuje rozpoznat aktuální potřeby a nároky celé společnosti (Čmejrek, 2008: 48).

Dalšími funkcemi voleb jsou:

- funkce integrační

Integrační funkce voleb znamená, že volbami se sjednocují různé politické názory, zájmy a cíle jednotlivých politických subjektů a to následně vede ke snížení konkurenčního boje.

- funkce kontrolní

Tato funkce umožňuje občanům kontrolovat zastupitelské i výkonné orgány. Pokud jsou občané nespokojeni s prací zvolených zástupců, mají možnost je prostřednictvím voleb změnit.

- funkce legitimizační

Prostřednictvím voleb získává politická moc legitimitu. Tato funkce je spojena s přenášením důvěry voličů na konkrétní politickou reprezentaci (Říchová 2002: 132; Čmejrek 2008: 48).

Volby jsou dále založeny na třech principech.

- princip všeobecného volebního práva

To, že jsou volby založeny na všeobecném principu znamená, že právo volit a právo být zvolen mají všichni občané, kteří dosáhli určitého věku. V České republice tohoto práva může využít občan starší 18 let.

- princip rovnosti volebního práva

Tento princip se týká rovnosti hlasů. Znamená, že všichni voliči disponují stejným počtem hlasů, které mají stejnou váhu.

- princip přímého volebního práva

Poslední princip vyjadřuje, že voliči hlasují přímo pro jednotlivé kandidáty nebo kandidátní listiny (Čmejrek 2008: 48).

Kromě těchto tří principů musí volby poskytnout voliči možnost výběru z více kandidátů a svobodu volby. Volič se musí na základě dostupných informací o jednotlivých kandidátech sám rozhodnout, komu odevzdá svůj hlas. Volby se provádějí tajným hlasováním a musí být zajištěno, že nebude možné určit, komu jednotliví voliči přidělili svůj hlas (Čmejrek 2008: 48).

3.2.2 Volební proces na komunální úrovni

V předchozí kapitole byly zmíněny funkce a principy voleb, které platí pro volební systémy na všech úrovních, tedy na úrovni celostátní i regionální. Kapitoly, které budou

následovat, se nyní budou věnovat pouze volbám komunálním (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 119).

Přestože regionální volební systémy jsou založené na stejných principech jako volební systém užívaný pro volby do Poslanecké Sněmovny Parlamentu, navzájem se od sebe odlišují. Čím nižší je úroveň, na které se volby konají, tím více se prohlubuje rozdíl mezi volebními pravidly pro komunální volby a pravidly pro volby do Poslanecké Sněmovny. Toto je pochopitelné, protože na nižších úrovních politického rozhodování se řeší otázky jiného charakteru než na celostátní úrovni a přístup k voličům je mnohdy také odlišný. Na nižších stupních se řeší otázky týkající se daného regiony a voliči jsou svým voleným zástupcům blíže (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 119).

3.2.2.1 Komunální volební systém

Vzhledem k různorodosti komunálních politických systémů v České republice v podstatě není možné vytvořit takový komunální volební systém, který by vyhovoval všem. Volební pravidla musí být přizpůsobena zároveň podmínkám v malých, středně velkých, ale i velkých obcích. Existuje rozdíl v přístupu k výběru volených politických zástupců v malých a velkých obcích. Proto by při sestavování volebních pravidel měly být brány v úvahu oba tyto přístupy (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 120).

V malých obcích existuje užší sociální prostor a sociální sítě jsou vysoce propojené, a to do značné míry ovlivňuje volební chování jejich obyvatel. Je zde běžné, že volič se rozhoduje o hlasování pro určitého kandidáta podle osobních sympatií. Funguje zde tzv. susedský efekt. Co se týká politických stran v malých obcích, skutečností je, že zde většinou žádná organizace parlamentních politických stran nepůsobí a politická příslušnost kandidátů je někdy spíše na škodu. Naopak komunální politika v malých obcích se prakticky neobejde bez nezávislých kandidátů ať už jednotlivců nebo jejich sdružení. Vztahy mezi účastníky komunální politiky v malých obcích mají taktéž většinou osobní charakter. Pokud dochází ke konfliktům uvnitř zastupitelstva, ve většině případů nejde o konflikty způsobené rozdílnými ideologiemi stran. V tomto případě jde často o neshody způsobené například

nepřátelskými vztahy mezi jednotlivými členy politických subjektů. Taktéž tomu je při jednání a hlasování v zastupitelstvu. Jak bylo naznačeno, ideologie nehraje v politice malých obcí téměř žádnou roli, a tak i politická rozhodnutí se většinou uskutečňují bez ohledu na politickou příslušnost jednotlivých zastupitelů. Stranická disciplína zde není prvořadá. Jde o to dospět ke shodě napříč celým politickým spektrem v obci (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 120-121).

Ve velkých městech je tomu jinak. Politické spektrum je téměř stejné jako na vyšší úrovni politiky a chování voličů v komunálních volbách se také v zásadě neliší od chování při volbách do Poslanecké Sněmovny. Hlavní roli zde hrají parlamentní strany a nezávislí kandidáti již nejsou tak důležití, jak tomu bylo v malých obcích. Pro komunální politiku ve velkých městech je také důležité to, aby se přiměřenými opatřeními zamezilo přílišné fragmentaci politických sil v legislativním orgánu. Při nadměrné fragmentaci politických sil totiž může dojít k problému při vytváření výkonného orgánu, který by měl dostatečnou podporu v zastupitelstvu. Nestabilita ve vedení obce by mohla narušit i ekonomickou situaci obce vzhledem k tomu, že velká města hospodaří s poměrně velkým rozpočtem. V komunální politice není mnoho prostoru pro ideologie stran. Můžeme zde však zaznamenat vysoký stupeň stranické disciplíny, protože komunální politika ve velkých městech je pro mnoho jejích aktérů jakýsi předstupeň vrcholné politiky (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 120-121).

3.2.2.2 Komponenty komunálního volebního systému

V následujících odstavcích je uvedeno a popsáno pět volebních komponent komunálního volebního systému.

Jednotlivé volební komponenty vycházejí z daného volebního systému. Existují dva základní volební systémy, většinový a proporcionální. Hlavní rozdíl mezi těmito systémy spočívá v odlišné konstrukci volebních obvodů. Pro komunální volby se používá volební systém proporcionální (Čmejrek 2008: 49).

1. Volební obvod

Obec tvoří jeden vícemandátový obvod, ale volební zákon dovoluje vytvořit volební obvody v obcích s nejméně deseti volenými zastupiteli. Výjimku však tvoří hlavní město Praha a statutární města, kde mohou být městské části nebo městský obvod součástí jen jednoho volebního obvodu (Čmejrek 2008: 49; Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010: 60).

2. Forma kandidatury

Protože volební obvod je vícemandátový, předpokládá se forma kandidatury v podobě kandidátní listiny. Kandidátní listiny používané v komunálních volbách, jsou otevřené. Volič tedy může volit kandidátní listinu, jednotlivé kandidáty nebo může hlasovat napříč různými kandidátními listinami a dát tak svůj hlas kandidátům z několika různých stran (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 123).

Do zastupitelstva obce mohou kandidovat tzv. volební strany. Volebními stranami se rozumí politické strany, politická hnutí a jejich koalice, ale také nezávislí kandidáti a jejich sdružení, sdružení politických stran či politických hnutí a nezávislých kandidátů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010: 60).

Pro komunální politiku, zejména pak v malých obcích, jsou důležitou součástí již několikrát zmínění nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Pro registraci kandidátních listin nezávislých je nutné předložit petici podepsanou občany daného volebního obvodu, protože nezávislí kandidáti nejsou narozdíl od politických stran registrováni ze zákona. Počet podpisů, který zajistí možnost kandidatury nezávislých je stanoven procentem z celkového počtu obyvatel volebního obvodu. U sdružení nezávislých kandidátů je potřeba získat podpisy od 7% obyvatel daného obvodu či obce (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 124).

3. Struktura hlasu

Struktura hlasu souvisí s formou kandidatury. Díky otevřeným kandidátním listinám má volič k dispozici tzv. kombinovaný hlas. To znamená, že volič může odevzdat své hlasy několika kandidátům z různých kandidátních listin. Volič disponuje takovým počtem hlasů, který je roven počtu volených zastupitelů v daném obvodě. Tento způsob hlasování,

kdy má volič více hlasů a může je rozdělit napříč všemi kandidátními listinami, se také nazývá panašování. Účelem takového druhu hlasování je oslabení role volebních stran při stanovování pořadí jejich kandidátů při rozdělování mandátů. Samotné panašování by mělo mít podstatný vliv na zvolení preferovaných kandidátů bez ohledu na složení kandidátní listiny. Podle novely volebního zákona z roku 1994 ale byla zavedena nová pravidla pro přidělování mandátů. Tato pravidla oslabují efekt, který přináší právě zmíněné panašování. Kromě přidělených hlasů jednotlivým kandidátům hraje důležitou roli pořadí na kandidátní listině. Kandidáti, kteří překročí určenou hranici (více než 10 % průměrného počtu hlasů dané kandidátní listiny), mají nárok na získání mandátu v pořadí podle velikosti volebního zisku. Pořadí ostatních kandidátů je ale určeno pořadovým číslem na kandidátní listině a nebere se zde ohled na počet získaných preferenčních hlasů (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 124-125).

4. Volební klauzule

Volební klauzule vyjadřuje počet hlasů potřebných pro postup k procesu přidělování mandátů. Do komunálního volebního systému byla zavedena teprve v roce 2001. Výše volební klauzule je stanovena jako 5 % z celkového počtu hlasů upravený pro danou volební stranu koeficientem, který představuje poměr počtu kandidátů volební strany k počtu volených zastupitelů. Volební strany s menším počtem kandidátů než je počet volených zastupitelů mají méně výhodné pozice, a tak je jim toto alespoň vynahrazeno způsobem, jakým je volební klauzule konstruovaná (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 126).

5. Volební formule

Mandáty jsou volebním stranám v komunálním volebním systému přidělovány na základě principu poměrného zastoupení. Pro přepočítání obdržovaných hlasů na mandáty se v současné době používá d'Hondtova metoda volebního dělitele. V této metodě výpočet vychází z celkového počtu získaných hlasů volební stranou. Jak již bylo uvedeno, volič má k dispozici tolik hlasů, kolik je počet volených zastupitelů. Hlas pro jednoho kandidáta znamená tedy i hlas pro celou kandidátní listinu (volební stranu) a zároveň také hlas pro volební stranu je v podstatě hlasem pro každého jejího kandidáta. Proto je pro maximální volební zisk každé strany výhodné, aby za volební stranu kandidovalo co nejvíce

kandidátů. Je patrné, že tento způsob přidělování mandátů velice znevýhodňuje nezávislé kandidáty. Těm prakticky nezbývá nic jiného než se sdružovat na společné kandidátní listině nebo kandidátní listině jiné volební strany (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 127).

3.3 Komunální koalice

3.3.1 Základní pojmy

Teorie koalic popisuje pravidla a způsoby, kterými se formují vlády v parlamentních systémech. V teorii koalic existují dva hlavní cíle koaličního jednání. Podle americké tradice je za hlavní cíl považováno získání exekutivních postů, evropská tradice si klade za cíle zejména prosazení politického programu. V komunální politice navíc může existovat cílů mnohem více (Jüptner 2004: 80).

Koaliční uspořádání může mít několik podob. První koalice, která je považována za nejracionálnější, je tzv. minimální vítězná koalice. Je to tedy koalice s minimálním počtem členů, která zabezpečuje většinu v legislativě. Minimální počet členů může znamenat buď minimální koalici zastoupených stran nebo minimální počet potřebných poslaneckých či zastupitelských mandátů. Druhou možností je tzv. velká koalice, koalice s jedním nebo více nadbytečnými členy. Poslední variantou koaličního uspořádání je menšinová koalice, koalice s menšinovým zastoupením v legislativě (Jüptner 2004: 80).

Podle jiných autorů existuje ještě další typologie a možné dělení koalic. Například Balík dělí koalice na třídy a typy koalic. Třídy jsou založené na počtu aktérů a typy koalic jsou založené především na ideové vzdálenosti prvků uvnitř systému, ale také na počtu aktérů. Na základě tohoto dělení tedy existují dvě třídy koalic (minimální vítězná a nadměrná), ke kterým je možné přiřadit sedm různých typů koalic. K třídě minimální vítězná koalice lze přiřadit typ minimální vítězná ideově propojené koalice a minimální vítězná ideově nepropojené koalice. K třídě nadměrné koalice lze přiřadit nadměrné ideově propojené

koalice, nadměrně ideově nepropojené koalice, široké a všestranné koalice. K oběma třídám je pak možno přiřadit koalici velkou (Balík 2009: 188).

3.3.2 Typy komunálních koalic

Komunální politika zahrnuje velké množství různorodých subjektů. Jako celek se komunální politický systém nedá popisovat, protože nemá jednotné charakteristické znaky. Subjekty komunální politiky, tedy obce, mají různou velikost a od ní se odvíjí i podoba daného komunálního systému. Pokud tedy chceme nalézt určité shodné rysy komunálních systémů, je třeba si je rozdělit do několika odlišných kategorií, mezi kterými je rozdíl především ve velikosti. Podle Jüptnera jsou komunální systémy rozděleny do čtyř skupin. Těmi jsou skupiny nejmenší obce (NO), obce menší střední velikosti (MSO), obce větší střední velikosti (VSO) a největší obce (MN). Pro nejmenší obce je horní hranice počtu obyvatel stanovena na 1700, pro obce menší střední velikosti je to 9000, pro obce větší střední velikosti 45000 a nakonec do kategorie největší obce se řadí obce s počtem obyvatel vyšším než 45000 (Jüptner 2004: 82).

V následujícím textu budou nastíněny charakteristiky komunálních systémů a vytváření koalic v jednotlivých velikostních kategoriích obcí.

3.3.2.1 Koalice v nejmenších obcích

Již několikrát zde byla nastíněna charakteristika fungování komunálního systému v malých obcích. Na základě této charakteristiky je tedy možné konstatovat, že příslušnost k určité straně nehraje při sestavování koalic prakticky žádnou roli. Vlastně samotný termín koalice se v komunálních systémech nejmenších obcí skoro nepoužívá. Spíše zde bývá samozřejmostí vytvoření jakési "superkoalice", koalice, ve které jsou zastoupeny veškeré strany. Ve většině případů nefunguje zastupitelstvo na principu "vláda a opozice". Jde spíše o princip "velká rodina". To je dáno také tím, že v malých obcích se lidé navzájem znají a komunální politika v těchto obcích je založena mimo jiné na osobních vztazích. Lidé zde nemají zájem stát jedni proti druhým a "bojovat" proti sobě. Chtějí spolu hlavně

dobře vycházet a spolupracovat a vytvořit takové vedení obce, jehož činnost bude ku prospěchu všech. Malý výskyt zastupitelstev, která jsou rozčleněna na koalice, posiluje skutečnost, že v obcích nejnižší kategorie se nevolí obecní rada a funkce starosty je neuvolněná. Celý systém má nesoutěživý charakter, není zde o co soupeřit. Minimální vítězné koalice se vyskytují v nejmenších obcích jen ojediněle, i když mohou existovat výjimky jako jsou například vesnice, kde spolu tradičně soupeří dvě zájmové skupiny nebo části obce (Jüptner 2004: 86-87).

3.3.2.2 Koalice v obcích menší střední velikosti

Do této velikostní kategorie se řadí obce s počtem obyvatel v rozmezí 1701 - 9000. Následující text stejně jako předchozí kapitola vychází z Jüptnerovy studie, která vychází z dotazníků od představitelů obcí různých velikostních kategorií.

V takto velkých obcích se mění poměr sil mezi nezávislymi kandidáty a politickými stranami. Politickými stranami se myslí i komunální či regionální strany včetně sdružení nezávislých kandidátů. S rostoucí velikostí obce v této kategorii jsou nezávislí kandidáti čím dál tím častěji poráženi právě kandidáty z politických stran, přičemž ale zvolení kandidáti politických stran jsou většinou bez politické příslušnosti (Jüptner 2004: 87).

Tvrzení o převaze vítězství politických stran nad nezávislymi kandidáty může být relativní. Přestože v obcích menší střední velikosti formálně předkládá kandidátní listinu několik politických stran (výjimečně až deset stran), komunální politický systém v těchto obcích stojí na jakýchsi "jádrech", která jsou tvořeny několika aktivisty. Politické strany jsou často tvořeny právě těmito "jádry" a tzv. "křovím", což jsou kandidáti, kteří ve skutečnosti nemají zájem o zisk zastupitelského křesla. Tyto kandidáty zařazují na své kandidátní listiny aktivisté "jádra" za účelem maximalizace volebního zisku, jelikož mají nedostatek členů. Počet členů "jádra" se pohybuje většinou v rozmezí 1 až 30. Počet členů tradičních politických stran, jako jsou Křesťanští demokraté nebo KSČM, může dosahovat mnohem vyšších čísel i v řádech stovek, tyto strany však v mnoha případech fungují spíše na principu spolku nebo společenské organizace (Jüptner 2004: 88-89).

Co se týká stranických nebo zastupitelských schůzí, nelze jednoznačně říci, jak často a jestli vůbec se v obcích menší střední velikosti pořádají. Záleží na každé obci. V podstatě se dá říct, že v takto velkých obcích se členové jednotlivých stran nebo zastupitelé scházejí jen výjimečně nebo zřídka. Ale samozřejmě to neplatí ve všech obcích. V některých obcích se nepořádají stranické či zastupitelské schůze vůbec, jinde se naopak zastupitelé jednotlivých frakcí scházejí pravidelně. Malé četnosti stranických schůzí odpovídá i stranická disciplinovanost. V některých obcích není téměř žádná stranická disciplína, někde se například uplatňuje stranické hlasování v důležitých otázkách (Jüptner 2004: 89).

Na závěr je možné říci, že v komunálních politických systémech obcí menší střední velikosti se můžeme setkat s nesoutěživými systémy, kde zastupitelstvo obce funguje jako "velká rodina", ale i soutěživými systémy, ve kterých naopak zastupitelstvo funguje na principu "vláda a opozice". Tyto zmíněné charakteristiky politických systémů menších středních obcí se často střídají s volebními obdobími (Jüptner 2004: 89-90).

Následující odstavec je již věnován konstrukci koalic v obcích menší střední velikosti. V těchto obcích mají koalice velice často formu uzavřené a neformální velké koalice, kde jsou jasně definovány jednotlivé sféry vlivu. Předvolební koalice se zde vyskytují jen minimálně a koalice exekutivní se mnohdy omezují na povolební obsazení křesel uvolněných zastupitelů a radních. Opozice v obcích se soutěživým politickým systémem také nefunguje způsobem, jakým by opozice měla fungovat. Opoziční strany zde tiše podporují exekutivní koalice a pojem opozice ztrácí svůj význam. Opozice má tak podobu více politického seskupení mimo exekutivní koalici než reprezentanta alternativního způsobu "vládnutí" (Jüptner 2004: 91).

Velice často jsou koaličními aktéry v menších středních obcích tzv. jádra, která už byla výše zmíněna. Tato "jádra" se ne vždy překrývají s politickými stranami, naopak některá "jádra" existují i napříč politickými stranami. "Jádra" jsou často tvořena lidmi, kteří kandidují za jednotlivé strany, hnutí nebo sdružení. Za účelem co největšího volebního zisku staví některá "jádra" více kandidátních listin. Vzájemné vztahy jednotlivých "jader" tedy často utváří ještě před volbami povahu budoucích exekutivních koalic (Jüptner 2004: 91).

Vzhledem k faktu, že důležitou roli v komunální politice na této úrovni hrají osobní vztahy a sympatie, nepromítají se významným způsobem do tvorby koalic ideologické faktory. Koalice jsou tak leckdy vytvářeny podle principu "každý s každým" (Jüptner 2004: 91).

3.3.2.3 Koalice v obcích větší střední velikosti

V zastupitelstvech těchto obcí převažují strany, jejichž kandidáti jsou většinou registrovaní členové dané strany. Kandidáti bez politické příslušnosti na kandidátních listinách stran jsou zejména kandidáti regionálně-komunálních stran jako Sdružení nezávislých nebo Nezávislí. V této velikostní kategorii obcí se již moc neobjevují nezávislá sdružení. To je zapříčiněno hlavně obtížnými podmínkami kandidatury, protože aby mohlo kandidovat Sdružení nezávislých je potřeba získat podpisy od 7 % občanů dané obce. Se vzrůstajícím počtem obyvatel obce je to stále více obtížnější. Nezávislí kandidáti svoji kandidátní listinu obvykle zaštiťují některou z regionálně-komunálních politických stran. V některých takto velkých obcích se začínají vyskytovat i lokálně-komunální strany. Co se týká počtu členů jednotlivých stran, nejvíce jich mají etablované politické strany, ve kterých se počet členů pohybuje v řádech desítek někdy až stovek členů. Regionálně-komunální strany mají členů podstatně méně, v některých obcích nemají dokonce žádné. Frekvence stranických schůzí se do určité míry odvíjí od velikosti obce. Čím větší obec, tím častěji se jednotlivé frakce scházejí. Na častosti stranických schůzí je závislá i disciplína v rámci jednotlivých frakcí (Jüptner 2004: 92-93).

Pro většinu obcí větší střední velikosti je charakteristický "polosoutěživý systém". "Polosoutěživý systém znamená, že při obsazování exekutivních postů se bere zřetel na výsledky voleb, ale na druhou stranu je zde nízká míra soutěživosti v mezivolebním období. Vyloženě nesoutěživý systém v takto velkých obcích téměř neexistuje (Jüptner 2004: 93).

V obcích větší střední velikosti mají zásadní význam exekutivní povolební koalice. Koalice předvolební se v těchto obcích objevují jen výjimečně. Nejvíce se zde vyskytují velké

koalice. Ty na jednu stranu nezahrnují celé spektrum politických stran, na druhou stranu zajišťují výraznou většinu v zastupitelstvu (Jüptner 2004: 93-94).

Koaličními aktéry v menších středních obcích bývají tzv. "jádra", v obcích větší střední velikosti jsou to obvykle politické strany, a tak "jádra" zde ztrácejí na významu. Ovšem i v některých obcích se mohou tzv. "jádra" také vyskytovat vzhledem k pohybu některých členů mezi více politickými stranami (Jüptner 2004: 94).

Často je také možné pozorovat, že některé politické strany spolu dlouhodobě spolupracují. To znamená, že v některých obcích například dlouhodobě vládne stále stejná koalice stran. I v těchto obcích spolu často tvoří koalici politické strany zdánlivě společně neslučitelné, protože ani zde nemá ideologie při tvorbě koalic velký význam (Jüptner 2004: 95).

3.3.2.4 Koalice v největších obcích

Do skupiny největších obcí je možné zařadit obce s počtem obyvatel větším než 45000. Představitelem tohoto typu obcí jsou zejména statutární města (Jüptner 2004: 95).

Na úrovni komunální politiky v největších obcích se již vůbec neobjevují nezávislí kandidáti a jejich sdružení, tomuto komunálnímu politickému systému vévodí politické strany. Většina straníků v zastupitelských frakcích připadá na etablované politické strany, zastupitelé bez politické příslušnosti jsou převážně kandidáty regionálně-komunálních stran, jak tomu je i v obcích větší střední velikosti (Jüptner 2004: 96).

V největších obcích obvykle kandiduje 6 - 13 stran. Počet kandidujících stran se ale od roku 2002 snížil. Příčinou tohoto poklesu bylo zavedení 5 % volební klauzule. Tato hranice pro vstup do zastupitelstev měla za důsledek kromě snížení počtu kandidujících stran také zakládání většího množství předvolebních koalic (Jüptner 2004: 96).

Politické rozložení sil v komunální politice největších obcí bylo dlouhou dobu obdobné jako na parlamentní úrovni. S rostoucím počtem regionálně-komunálních stran působících

v politickém systému největších měst, se podobnost těchto dvou systémů od sebe vzdaluje (Jüptner 2004: 97).

Politický systém v největších obcích je již zcela soutěživý a funguje na principu "vláda a opozice". V politice takto velkých obcí je již "o co hrát", mnoho zastupitelů je "uvolněno" a také se zde hospodaří s nemalými finančními prostředky. Účast v komunální politice největších měst může také některých představitelům umožnit vstup do "vyšší politiky", tedy do politiky na parlamentní úrovni (Jüptner 2004: 97).

Jednotlivé politické strany i zastupitelské frakce se v největších obcích scházejí pravidelně. Četnosti schůzí je zde přímo úměrná disciplinovanost jednotlivých zastupitelských frakcí (Jüptner 2004: 97).

Obecně ideologie nehraje v komunální politice významnou roli. V největších městech se ale ideologické myšlení některých komunálních politiků částečně objevuje. To se potom může také promítnout do sestavování exekutivních koalic (Jüptner 2004: 98).

V největších obcích je vytváření koalic již samozřejmostí. Formují se zde jak koalice předvolební, tak povolební. Vytváření předvolebních koalic je zapříčiněno, jak již bylo řečeno, zejména zavedením 5 % volební klauzule. V obcích této velikosti se objevuje více druhů povolebních koalic. Minimální koalice jsou běžné, jsou ale často rozšiřovány, a tak se za standardní minimální koalice nedají pokládat. Často se v největších městech vytváří také velké koalice. Důvodem vytváření dvou zmíněných typů koalic, tedy rozšířené minimální koalice a velké koalice, může být například rovnováha v koalici nebo vyloučení Komunistické strany. Určité náznaky ideologického myšlení mohou být v komunální politice největších měst patrné, přesto se zde formují velké i programově různorodé koalice. I při vzniku minimálních koalic jde zejména o snahu o soustředění moci než o prosazení vyhraněného programu (Jüptner 2004: 98).

4 Demografická a socioekonomická charakteristika obce

4.1 Základní charakteristika obce

Obec Přišimasy se nachází ve Středočeském kraji, v okrese Kolín. Přišimasy leží východně od hlavního města Prahy přibližně 6 km od jeho hranice. Sousedními obcemi Přišimas jsou například Škvorec nebo Úvaly. Tyto obce jsou pro Přišimasy důležité, protože poskytují občanům Přišimas služby, které v Přišimasech dostupné nejsou, například základní škola.

Přišimasy lze zařadit do kategorie nejmenších obcí. Podle posledních údajů zveřejněných ČSÚ (z 1.1.2010) žije v Přišimasech 674 obyvatel a katastrální výměra obce je 6,99 km. Podle druhu obecního úřadu se Přišimasy řadí do základní kategorie. Obcí s pověřeným obecním úřadem a zároveň obcí s rozšířenou působností je pro Přišimasy Český Brod.

I když jsou Přišimasy malou obcí, jsou tvořeny třemi částmi. Toto členění obce je dané historicky. Dnešní Přišimasy vznikly spojením tří středověkých vesnic a to Horka, Přišimasy a Skřivany. (<http://www.prisimasy.cz/>)

Obrázek č. 1 Kostel sv. Petra a Pavla

Zdroj: <http://www.prisimasy.cz/>

4.2 Historie

Obec Přišimasy se postupně utvářela přibližně v období 14. století. Jak bylo výše řečeno, Přišimasy jsou tvořeny třemi částmi. První část obce, tehdy samostatná osada Hůrka (dnes Horka), vznikla koncem 12. století. Poté zhruba v polovině 14. století vznikla osada Křivaň, tedy dnešní část Skřivany. A v poslední řadě koncem 14. století vznikla nejbohatší část, Přišimasy, která dala jméno celé obci. (<http://www.prisimasy.cz/>)

Ve 14. století patřily všechny tři osady ke škvoreckému panství, jehož majitelem byl rod Olbramovců. Roku 1550 získaly osady nového majitele a tím byl Jaroslav Smiřický ze Smiřic. Ten nechal roku 1575 přestavět kostel, který se nachází v dnešní části Horka a je jednou z mála památek nalézajících se v obci. Poslední majitelkou panství z rodu Smiřických, byla Markéta Salomena, která roku 1620 utekla do ciziny. Tak se tohoto panství ujal příbuzný Smiřických, Albrecht z Valdštejna, který roku 1622 toto území prodal knížeti Karlu Liechtensteinovi. Roku 1717 se pak majitelkou stala vévodkyně Marie Terezie Savojská rozená Liechtensteinová, která se provdala za prince Eusebia Savojského. (<http://www.prisimasy.cz/>)

Od 19. století se začaly Přišimasy více rozvíjet. Roku 1856 zde byla založena škola, první třída. O několik let později byla zřízena i třída druhá a třetí a poté i byt pro řídícího učitele. Než v obci začala fungovat škola, učilo se po chalupách na Horkách, později v Přišimasech. Roku 1979 byla v budově bývalé základní školy zřízena mateřská škola. Kromě školy byla v obci postavena ještě jedna významnější budova, a tou byl obecní dům. V obecním domě byla umístěna pošta, služebna obecního policisty, Raifaisenka, zasedací síň obecního zastupitelstva a byty. (<http://www.prisimasy.cz/>)

Od roku 1884 existuje v obci sbor dobrovolných hasičů a v roce 1912 byla založena telocvičná jednotka SOKOL. Kromě těchto tradičních spolků vzniklo v Přišimasech během následujících let spolků ještě několik. Dnes v obci existuje šest spolků například Klub žen, Svaz rybářů nebo fotbalový a nohejbalový klub. (<http://www.prisimasy.cz/>)

4.3 Další zajímavosti o obci

Památek a zajímavostí v Přišimasech není mnoho. Tato obec nepatří mezi významné a ani turisticky vyhledávané lokality. Přesto v obci můžeme nalézt jedno zajímavé místo. Jedná se o malé skalní město s názvem Klepec. Klepec je přírodní útvar o výměře 7,485 ha a ležící v nadmořské výšce 359 m n. m. Největší balvan, který se na Klepci nachází má název Slouha a je 8 m vysoký. Toto místo je oblíbeným cílem zejména horolezců, ale také pěších turistů či cyklistů. Každoročně zjara se zde také koná "Den Země na Klepci". "Jedná se o regionální akci, která je pořádána ve spolupráci s okolními obcemi Úvaly, Škvorec, Český Brod a Hradešín. (<http://www.ouvaly.cz/>)

4.4 Demografická analýza

Následující kapitoly zahrnují charakteristiku Přišimas z demografického hlediska. Jsou zde uvedeny základní demografické ukazatele a to přirozený přírůstek obyvatelstva, migrační přírůstek, celkový přírůstek, dále je zde popsán celkový vývoj počtu obyvatel od roku 1971 do současnosti a věková struktura obyvatel.

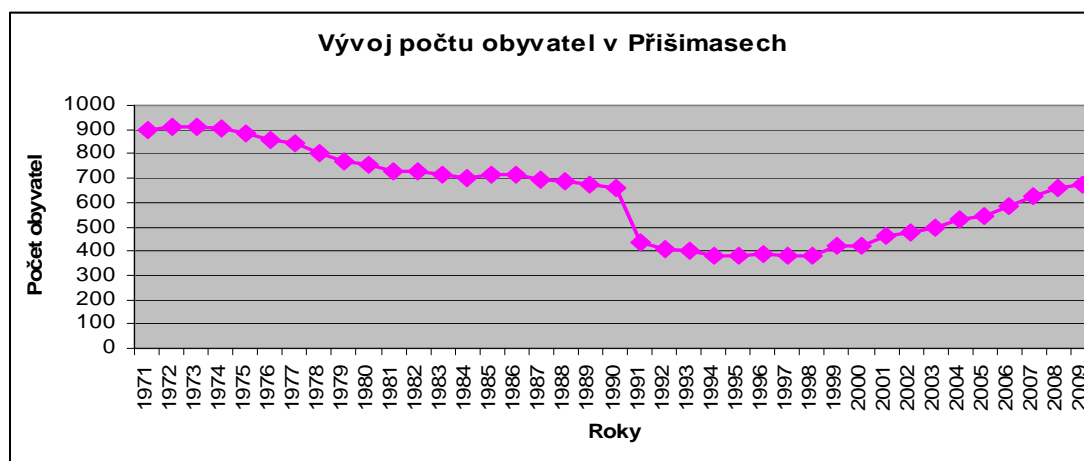
4.4.1 Vývoj počtu obyvatel Přišimas

Níže uvedený graf a tabulka znázorňují vývoj počtu obyvatel v letech 1971 až 2009. Jak je z údajů patrné, nejvyšší počet obyvatel v obci byl zaznamenán v 70. letech. V roce 1972 dosáhl počet obyvatel Přišimas svého maxima a to 910 obyvatel. Od tohoto roku až do roku 1994 počet obyvatel pouze klesal až ke svému minimu, kterého dosáhl v roce 1994. V té době žilo v obci pouhých 383 obyvatel. Během 23 let, tedy od roku 1972 do roku 1994, klesl počet obyvatel Přišimas téměř o 58 %. Do roku 2000 pak byl vývoj počtu obyvatel kolísavý a od roku 2001 až do současnosti má vzrůstající tendenci.

Konkrétní údaje o obyvatelstvu před rokem 1971 zde nejsou zmíněny, ale v následujícím textu bude nastíněno, jak asi demografická situace v obci v dřívějších letech vypadala.

Podle zdrojů obecního úřadu byly Přešimasy ještě po 2. světové válce typickou zemědělskou obcí, ve které se nacházelo několik větších selských statků a mnoho menších hospodářství a působilo zde také několik drobných řemeslníků. V 50. letech se ale situace v Přešimasech změnila. V důsledku kolektivizace vymizeli drobní řemeslníci, mnoho obyvatel začalo za prací dojíždět do průmyslových závodů a všechny zemědělské činnosti začal provozovat státní statek, později JZD. Od tohoto období dochází k úpadku zemědělství, což mělo mimo jiné vliv i na strukturu a počet obyvatel v obci. Další příčiny změny v demografické struktuře obce byly zejména nízká porodnost, odchod obyvatel z obce a stárnutí obyvatel. Obec byla téměř před zánikem. Od roku 1960 do roku 1990 byly Přešimasy spojeny se sousední obcí Hradešín, tím se počet obyvatel zvýšil, ale i přesto měl nadále počet obyvatel klesající tendenci. (<http://www.prisimasy.cz/>)

Graf č. 1 Vývoj počtu obyvatel v Přešimasech v letech 1971-2009

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 1 Počet obyvatel Přešimas v letech 1971-2009

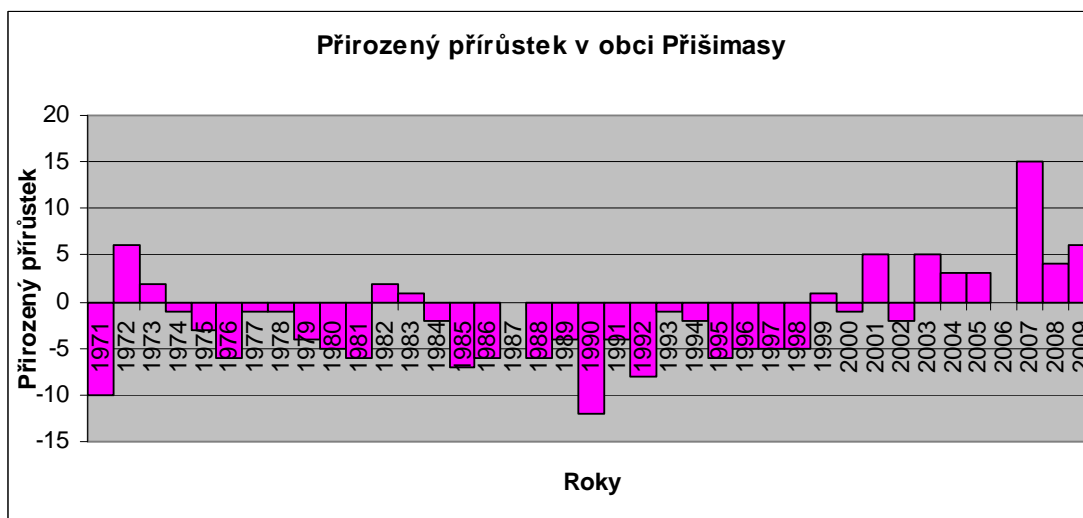
Rok	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
	900	910	909	905	882	854	842	800
	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
	771	757	729	726	716	704	711	716
	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
	695	690	675	661	432	408	402	383
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	384	390	379	382	423	422	462	473
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
	500	532	545	582	625	662	674	

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

4.4.2 Přirozený přírůstek a přírůstek migrace v Příšimasech

Níže uvedené grafy znázorňují vývoj přirozeného přírůstku obyvatel (rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých) a přírůstku migrace (rozdíl mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných) v Příšimasech. Podle zdrojů Českého statistického úřadu byl největší počet narozených v obci Příšimasy zaznamenán v letech 1971 až 1978. To potvrzuje obecně platný trend této doby. 70. léta byla charakteristická silným populačním růstem, ke kterému mimo jiné přispěla tehdejší sociální politika podporující mladé rodiny s dětmi. I přes velký počet narozených dětí v 70. letech v Příšimasech, se přirozený přírůstek pohybuje v záporných hodnotách. Kladných hodnot, až na pár výjimek, začne dosahovat až od roku 2001. Od tohoto roku pomalu začíná stoupat počet narozených a v roce 2007 dosahuje nejvyšší hodnoty od roku 1978, a to 17 narozených.

Graf č. 2 Vývoj přirozeného přírůstku v obci Příšimasy v letech 1971-2009

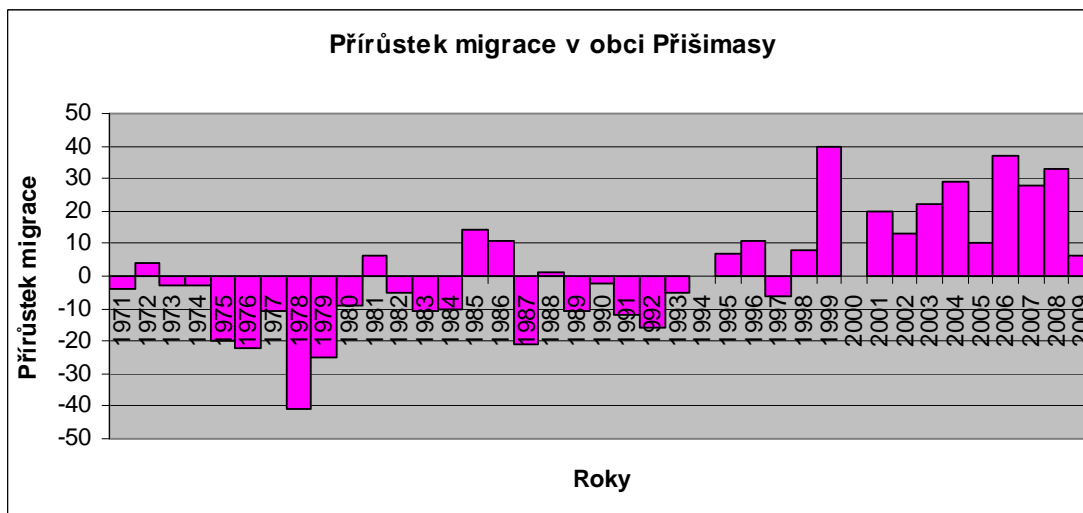

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Příšimasy se nachází nedaleko východního okraje Prahy. Obecně lze říci, že právě obce v blízkosti hlavního města zaznamenaly koncem 90. let a začátkem nového tisíciletí velký příliv obyvatel v důsledku stěhování obyvatel Prahy do jejího zázemí. Tento proces je nazýván suburbanizací. Částečně se projevil i v Příšimasech, i když ne tak výrazně jako tomu bylo v jiných obcích. Přírůstek migrace v Příšimasech sice od konce 90. let nabývá kladných hodnot, avšak výkyv v počtu přistěhovaných obyvatel není nijak výrazný oproti

předchozím rokům. Růst přírůstku migrace je spíše důsledkem snížení počtu vystěhovalých osob z obce. Vliv suburbanizace je v Příšimasech více patrný na počtu nově vystavěných domů než na počtu nově přistěhovalých obyvatel.

Graf č. 3 Vývoj přírůstku migrace v obci Příšimasy v letech 1971-2009

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

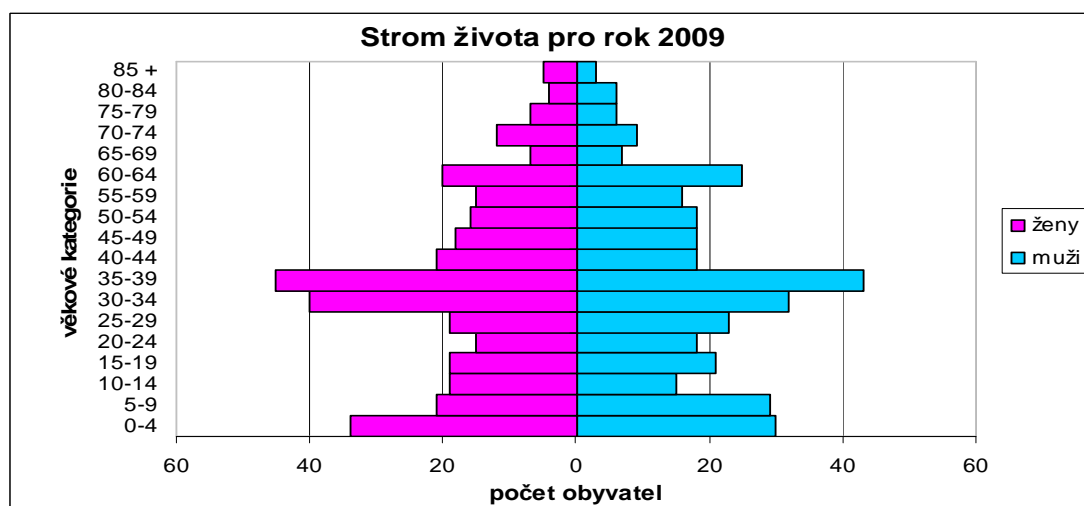
4.4.3 Věková struktura obyvatel Příšimas

Obyvatelstvo lze roztrždit podle věku do tří základních kategorií. První skupina je ve věku 0 - 14 let a nazývá se dětská složka, druhá věková skupina je složka reprodukční a patří sem skupina obyvatel ve věku 15 - 49 let a poslední skupinou je postreprodukční složka, do které se řadí lidé staří 50 let. (<http://www.demografie.info/>)

Pokud se hodnotí věková struktura obyvatel, většinou se porovnávají zejména dvě složky a to dětská a postreprodukční složka. Na grafu č. 4 je možné vidět věkovou strukturu obyvatelstva obce Příšimasy. I když to není na první pohled úplně zřejmé, převažuje zde složka postreprodukční nad složkou dětskou. Postreprodukční složku tvoří 176 obyvatel a složku dětskou 148 obyvatel. Pokud by tento trend pokračoval i v dalších letech, mohlo by v dlouhodobém výhledu docházet ke snižování počtu obyvatel obce, protože dětská složka by nenahrazovala složku postreprodukční.

Nejpočetnější skupinou obyvatel v Příšimasech jsou lidé ve věku 35 - 39 let a dále pak skupina obyvatel ve věku 30 - 34 let. Tito obyvatelé jsou narozeni v letech 1971 - 1980, tedy v dekádě, v které byl zaznamenán největší počet narozených. Dále je možné tento fakt vysvětlit tím, že v posledních letech probíhá v Příšimasech nová výstavba domů jejichž majiteli jsou převážně mladí lidé, kteří se do Příšimas nově přistěhovali.

Graf č. 4 Věková struktura obyvatel Příšimas v roce 2009

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

4.5 Vybavenost obce

V této kapitole je stručně popsána vybavenost obce v oblasti školství, zdravotnictví, dopravní a technické infrastruktury a nastíněna je i bytová situace.

4.5.1 Školství

V oblasti školství jsou Příšimasy vybaveny úměrně své velikosti. V obci se nenachází žádná škola. Za základním vzděláním dojíždí žáci z Příšimas především do sousedního Škvorce nebo do nedalekých Úval. Střední vzdělání je obyvatelům Příšimas nejdostupnější v Praze, Českém Brodě či Kolíně. Jediným školským zařízením v obci je mateřská škola, která v obci funguje od roku 1978 a má kapacitu 25 dětí. (<http://www.prisimasy.cz/>)

4.5.2 Zdravotnictví

Ani v oblasti zdravotnictví není obec vybavena. Žádné zdravotnické zařízení se zde nenachází a místní občané opět využívají zdravotnických služeb přílehlých obcí, jako jsou Úvaly, Škvorec a Český Brod. (<http://www.prisimasy.cz/>)

4.5.3 Technická infrastruktura

V Přišimasech byl dosud vybudován pouze vodovod. Obec není plynofikována a vybudování kanalizace se teprve připravuje. Veřejnou soutěž na vybudování kanalizace v Přišimasech vyhrála firma HW Projekt. Dne 20. 8. 2007 podepsala obec s touto firmou smlouvu. Podle pana starosty by se realizace tohoto projektu měla uskutečnit v nejbližší době. (<http://www.prisimasy.cz/>)

4.5.4 Doprava

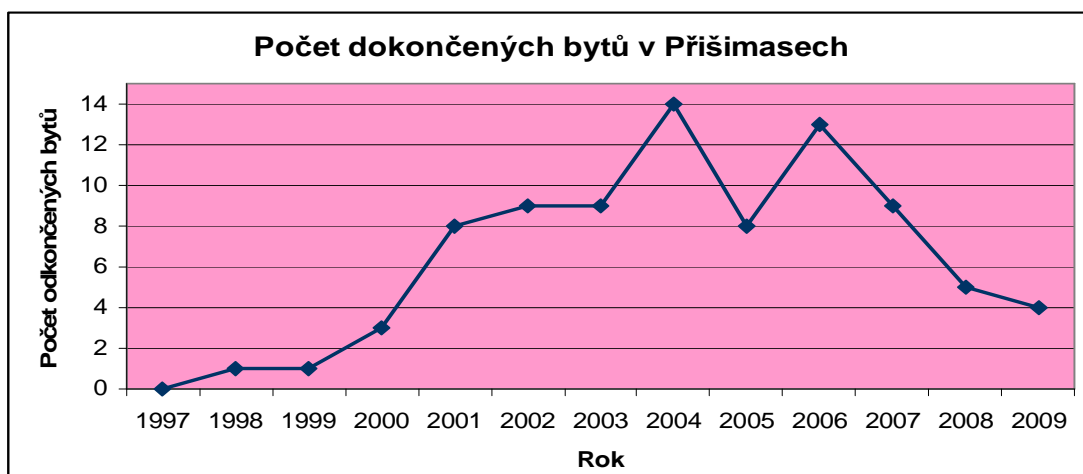
Obcí neprochází žádná silnice I. ani II. třídy. Pro automobilovou dopravu je nejvhodnější využívat silnici číslo I/12, tedy hlavní dopravní tah ve směru Praha-Kolín, na kterou je možné se napojit přibližně 3 km od Přišimas. Veřejná doprava je v Přišimasech zajišťována prostřednictvím autobusového spojení. V Přišimasech jezdí dvě autobusové linky (č. 423 a 435), které jsou součástí Pražské integrované dopravy. Tyto autobusy navazují na vlakové spojení v Úvalech a Českém Brodě, odkud je možné dále pokračovat ve směru Praha-Masarykovo nádraží nebo Kolín.

4.5.5 Bytová situace

Podle údaje ze SLDB z roku 2001 se v Přišimasech nachází 254 bytů. Z tohoto počtu je pouze 162 bytů obydlených. Většina bytů se nachází v rodinných domech, pouze 13 bytů je v domech bytových. Do roku 2000 byl roční počet dokončených bytů nepatrný. Teprve

od tohoto roku byl zaznamenán výraznější růst počtu dokončených bytů. Největší nárůst byl registrován v roce 2004 a 2006. Téměř všechny dokončené byty se opět nachází v rodinných domech, pouze dva byty byly zbudovány v nebytových prostorách či budovách. Od posledního Sčítání lidu se zvýšil počet bytů o 71.

Graf č. 5 Počet dokončených bytů v Příšimasech v letech 1997-2009

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

5 Analýza lokálního politického procesu

Následující kapitola je věnována analýze místního politického procesu v Přišimasech. Zhodnocení politické situace v obci je prováděno zejména na základě volebních výsledků za jednotlivá volební období a rozhovorů s některými současnými i bývalými členy zastupitelstva obce.

5.1 Volby 1994

Protože do roku 1990 byly obce spravovány národními výbory a principy samosprávy zde byly do určité míry potlačeny, nemělo mnoho obcí příliš zkušeností s vedením obce a fungováním samosprávy. V roce 1990 bylo obnoveno obecní zřízení a v roce 1994 se konaly první volby do zastupitelstev obcí v rámci samostatné České republiky. Pro obyvatele veškerých obcí nastala nová situace, se kterou se museli postupně seznámit a navyknout si tak na nový systém fungování obce. Právě to, že většina občanů dosud neměla zkušenosti a dostatek informací o tom, jak nový systém obecního zřízení funguje, se odrazila i na kandidátních listinách zejména menších obcí.

Toto se týkalo i obce Přišimasy. V roce 1994 byl výsledek voleb do místního zastupitelstva jednoznačný a známý již před konáním voleb. V Přišimasech se tento rok volilo 5 zastupitelů a kandidátů bylo v tomto roce taktéž 5. Nekandidovala zde žádná politická strana ani žádné sdružení. Kandidátní listiny tvořili pouze nezávislí kandidáti. Malý počet kandidátů je možné vysvětlit tím, že obyvatelé obcí dosud nebyli zvyklí se příliš zajímat o komunální politiku, kterou do roku 1990 neměli možnost příliš ovlivnit.

Tabulka č. 2 Základní informace k volbám v obci Přišimasy v roce 1994

Počet volených členů zastupitelstva	Zapsaní voliči	Vydané obálky	Volební účast v %	Platné hlasy
5	317	190	59,94	642

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 3 Přehled kandidátních listin a zvolených zastupitelů v obci Přišimasy v roce 1994

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
Petr Bukeš	111	17,29	1	1
Vlastislav Foltýnek	105	16,36	1	1
Jiří Formánek	149	23,21	1	1
Jaroslav Matoušek	142	22,12	1	1
Václav Páša	135	21,03	1	1

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

5.2 Volby 1998

Ve volbách v roce 1998 nastala obdobná situace jako v předchozím volebním období. Opět v místních komunálních volbách kandidovalo pouze 5 nezávislých kandidátů a opět se volilo 5 členů zastupitelstva, z čehož vyplývá, že znovu byli zvoleni všichni kandidující. Rozdíl oproti minulému období byl pouze ve složení kandidátů. Tři kandidáti a zároveň zastupitelé zůstali stejní a dále se zde objevili dva noví členové zastupitelstva. Také volební účast se v roce 1998 odlišovala od předchozích voleb, v roce 1994 byla volební účast téměř 60 %, zatímco v roce 1998 klesla o 10 %. Trend poklesu volební účasti v tomto roce však nastal v celé republice, na celorepublikové úrovni klesla volební účast o více než 15 %.

Tabulka č. 4 Základní informace k volbám v obci Přišimasy v roce 1998

Počet volených členů zastupitelstva	Zapsaní voliči	Vydané obálky	Volební účast v %	Platné hlasy
5	329	164	49,85	533

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 5 Přehled kandidátních listin a zvolených zastupitelů v obci Přišimasy v roce 1998

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
Jiří Formánek	113	21,20	1	1
Jaroslav Matoušek	111	20,83	1	1
Vladimír Karger	113	21,20	1	1
Iveta Černá	94	17,64	1	1
Václav Páša	102	19,14	1	1

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

5.3 Volby 2002

V roce 2002 se doposavad celkem monotónní průběh komunální politiky v Přišimasech začíná zvolna proměňovat. Neutvořila se zde sice dosud žádná politická strana či jiné politické uskupení, ale voliči v tomto roce měli možnost vybírat z většího množství kandidátů než v letech předchozích. Počet volených zastupitelů v roce 2002 byl stejný jako v předcházejících volebních obdobích, ale počet kandidátů se zvýšil z pěti na devět. Čtyři z pěti bývalých zastupitelů opět kandidovali a k nim nově přibylo 5 dalších kandidátů. I přesto, že občané měli v roce 2002 možnost výběru z většího počtu kandidátů, do zastupitelstva byli zvoleni všichni bývalí zastupitelé, kteří v roce 2002 znovu kandidovali a pouze jeden nový člen.

Přestože složení zastupitelstva zůstalo téměř totožné, začalo zde docházet ke sporům a neshodám v názorech na vedení a rozvoj obce.

Podle jednoho z dlouholetých členů zastupitelstva, pana Václava Páši, který působil v komunální politice Přišimas od roku 1990, se spory týkaly zejména odlišných názorů na budování technické infrastruktury (plynofikace) a otázky územního plánu a případného rozšiřování obce. Podle názorů tohoto bývalého zastupitele se obec v té době potýkala s chaotickou výstavbou a nevyhovující resp. chybějící technickou infrastrukturou. Prioritou pana Páši před volbami 2002 bylo zejména usměrnění výstavby v obci a s tím související dokončení územního plánu, který by neumožňoval obec ve větším rozsahu dále rozšiřovat. Druhou prioritou bylo vybudování potřebné technické infrastruktury (plynofikace a

kanalizace). Názory tohoto zastupitele na to, jakým směrem by se mělo ubírat územní plánování v Přišimasech se však lišily od zbytku zastupitelstva, a tak z těchto důvodů odstoupil. 7.5.2005 se pak konaly v Přišimasech mimořádné volby.

Tabulka č. 6 Základní informace k volbám v obci Přišimasy v roce 2002

Počet volených členů zastupitelstva	Zapsaní voliči	Vydané obálky	Volební účast v %	Platné hlasy
5	364	199	54,67	910

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 7 Přehled kandidátních listin v obci Přišimasy v roce 2002

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
Hana Jelínková	57	6,26	1	0
Jiří Frománek	147	16,15	1	1
Milena Holíková	133	14,62	1	1
Pavel Urban	72	7,91	1	0
PaedDr. Stanislav Hrdlička	107	11,76	1	0
Vladimír Karger	109	11,98	1	1
Václav Páša	116	12,75	1	1
Jaroslav Matoušek	111	12,20	1	1
Miroslav Čermák	58	6,37	1	0

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

5.3.1 Mimořádné volby 2005

V mimořádných volbách v roce 2005 nastala na scéně komunální politiky v Přišimasech podstatná změna. Bývalí členové zastupitelstva v tomto roce již nekandidovali a objevily se zde úplně nové kandidující subjekty. Utvořilo se zde jedno sdružení nezávislých kandidátů, jehož členem byl i nedávno odstoupivší zastupitel, pan Václav Páša, a poprvé v těchto volbách zde také kandidoval současný starosta, Pavel Frank. Pan Páša se pro opětovnou kandidaturu rozhodl zřejmě proto, že právě bývalí zastupitelé, s jejichž názory se neztotožňoval a kvůli kterým odstoupil, již v těchto volbách nekandidovali.

Otázkou tedy je, proč se v Přišimasech neutvořilo sdružení nezávislých kandidátů již v předchozích volebních obdobích. Bývalý a zároveň opět nový člen zastupitelstva, pan Páša, je toho názoru, že vytváření sdružení v malých obcích je pouze prostředkem k tomu, aby se do zastupitelstva dostali lidé, kteří by v případě kandidatury jednotlivců neměli šanci uspět. On sám prosazoval kandidaturu jednotlivců, ale jeho názor nebyl sdílen ostatními. V mimořádných volbách v roce 2005 nakonec vytvořil společně s dalšími čtyřmi členy právě již zmíněné sdružení nezávislých kandidátů.

Obecně se v komunální politice na malých obcích objevují zejména samostatně kandidující nebo sdružení nezávislých kandidátů a pro ideologie a politické strany zde často není místo (Čmejrek a Kol. 2009: 14). Toto tvrzení se potvrzuje i v případě Přišimas. Dosud zde proti sobě stáli vždy jednotliví kandidáti a v roce 2005 nově i jedno sdružení nezávislých kandidátů. Rivalita mezi kandidáty ve volbách a poté mezi členy zastupitelstva zde však vždy byla založena na rozdílných názorech na vedení obce či osobních sympatiích nikoli na ideologii či příslušnosti k nějakému politickému seskupení. Toto dokládá i odpověď současného starosty pana Franka na otázku proč kandidoval sám a ne společně na kandidátce nově vzniklého sdružení. Pan starosta odpověděl, že kandidovat chtěl sám a nesouhlasil s volebním programem SNK-05.

Jak již bylo výše řečeno, v mimořádných volbách v roce 2005 kandidovalo sdružení SNK-05 a proti tomuto sdružení, pan Pavel Frank. Velice často bývá samostatný kandidát kandidující proti sdružení v nevýhodné pozici, přesto se v roce 2005 podařilo panu Pavlu Frankovi uspět ve volbách a dokonce obdržet nejvyšší počet hlasů.

Důvodem kandidatury pana Franka byla nespokojenost s činností bývalých zastupitelů, podle jeho názoru nebyli ochotni vytvářet nebo podporovat něco nového. Pan Frank měl pocit, že jeho nové návrhy i návrhy občanů měly minimální podporu spolupracovníků z předchozího zastupitelstva. Přestože právě kvůli neshodám v otázkách vedení obce se konaly v roce 2005 mimořádné volby a složení zastupitelstva se značně obměnilo, nenalezli zastupitelé zcela společnou řeč a spory se dále prohlubovaly. Z těchto důvodů se zastupitelé rozhodli zapojit do rozhodování o budoucnosti obce místní občany. Po mimořádných volbách proběhla v obci anketa, ve které byli obyvatelé Přišimas dotazováni

na jejich spokojenost či nespokojenost se současnou situací v obci a na to, jak by si představovali budoucí rozvoj. Prostřednictvím ankety měli občané možnost navrhnout konkrétní projekty, které by si přáli, aby byly zrealizovány. Z ankety vyplynulo, že nejvíce obyvatel by si přálo vybudovat kanalizaci a dořešit otázku nového územního plánu. Pro záležitost případného rozšiřování obce a nové výstavby se občané vyjádřili ve většině případů pozitivně. Panem Pášou prosazovaná plynofikace se však neshledala s úspěchem, lidé o plynofikaci obce neprojevíli zájem.

Tabulka č. 8 Základní informace k mimořádným volbám v obci Příšimasy v roce 2005

Počet volených členů zastupitelstva	Zapsaní voliči	Vydané obálky	Volební účast v %	Platné hlasy
5	407	172	42,26	653

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 9 Přehled kandidátních listin v obci Příšimasy v roce 2005

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
Pavel Frank, NK	132	20,21	1	1
Sdružení nezávislých kandidátů	521	79,79	4	4

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 10 Zvolení kandidátů v obci Příšimasy v roce 2005

Kandidátní listina	Kandidát	Politická příslušnost	Hlasy
Pavel Frank, NK	Pavel Frank	BezPP	132
Sdružení nezávislých kandidátů	Oldřich Šerák	BezPP	129
Sdružení nezávislých kandidátů	Ing. Radek Zadák	BezPP	126
Sdružení nezávislých kandidátů	Jiří Kamba	BezPP	116
Sdružení nezávislých kandidátů	Václav Páša	BezPP	101

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

5.4 Volby 2006

Zastupitelstvo zvolené v mimořádných volbách v roce 2005 bylo ve vedení Přišimasy pouhý rok a v roce 2006 se opět konaly nové, tentokrát řádné, volby. V roce 2006 se zvýšil počet volených členů z 5 na 7 a kandidujícími subjekty se stala dvě sdružení nezávislých kandidátů. Nově se zde objevilo sdružení Pro obnovu a rozvoj obce Přišimasy, které vzniklo kolem bývalého zastupitele z předchozího volebního období, pana Pavla Franka. Proti tomuto sdružení kandidovalo SNK-05 známe již z mimořádných voleb v roce 2005.

Obě sdružení měla svůj volební program, o kterém se občané mohli dozvědět především prostřednictvím letáků. Sdružení pro obnovu a rozvoj obce Přišimasy (POROP) mělo za cíl především tyto body:

- včasné dokončení územního plánu, aby bylo možné získat příspěvky na obnovu a rozvoj obce a stanovení pravidel pro výstavbu a rozšiřování obce
- vybudování splaškové kanalizace
- zlepšení informovanosti občanů o dění v obci, o práci zastupitelů a také o dění mimo obec
- podpora a aktivní účast při využití volného času občanů a mládeže v obci
- ochrana životního prostředí
- zlepšení komunikace mezi obecním úřadem a zastupiteli s občany

SNK-05 mělo také svůj volební program, který se zejména opíral o přání a priority občanů zjištěné v průzkumu, který proběhl po mimořádných volbách v roce 2005. Jednalo se především o vybudování splaškové kanalizace a dokončení nového územního plánu.

Na první pohled se může zdát, že obě sdružení mají podobné cíle a nabízí se tedy otázka, proč zde nebylo utvořeno pouze jedno sdružení nezávislých kandidátů. Na tuto otázku odpověděli shodně dva zástupci obou sdružení, že ani jedna ze stran nechtěla s tou druhou spolupracovat na základě předchozích zkušeností. Zdá se, že kromě odlišných názorů na správu obce jsou důvodem nespolečnosti obou sdružení také osobní nesympatie jejich členů.

Mnoho obcí, především ty, které se nachází v zázemí hlavního města Prahy, se v posledních několika letech potýkají s velkým nárůstem nově příchozích obyvatel a s ním spojenou novou výstavbou. Velice často se pak stává, že v místních volbách proti sobě kandidují sdružení nezávislých kandidátů, kde jedno ze sdružení reprezentuje zájmy tzv. "starousedlíků" a druhé je tvořeno právě nově přistěhovanými obyvateli. V případě Přišimas se o tomto hovořit nedá. Obě sdružení mají ve svých řadách jak členy, kteří v Přišimasech žijí dlouhodobě, tak i obyvatele žijící zde jen pár let. To, že by se v Přišimasech nevyskytovaly problémy související s novou výstavbou a jejími obyvateli, jako tomu je v jiných sousedních obcích, však není pravda. Jak podotkl pan starosta, situace v nové výstavbě je většinou složitá. Nejsou zde dobudované sítě, nejsou dořešené některé majetkoprávní vztahy týkající se pozemků a někde nejsou dobudované ani komunikace. Noví obyvatelé by si samozřejmě přáli, aby se tato situace změnila a problémy s neúplnou infrastrukturou a jiné problémy byly co nejdříve vyřešeny, ale podle pana starosty i jiných zastupitelů je zájem nových obyvatel o činnost zastupitelstva minimální. Zájem mají pouze o dění ve své lokalitě, ale i přesto se dosud nepokusili vytvořit vlastní sdružení, které by zastupovalo jejich zájmy a snažilo se uspět v místních komunálních volbách.

V tomto roce kandidovalo dosud nejvíce kandidátů od roku 1994. Za sdružení SNK-05 kandidovalo 7 členů a na kandidátní listně sdružení Pro obnovu a rozvoj obce Přišimasy (POROP) se objevilo kandidátů 9. Nejvíce hlasů získali členové sdružení POROP a tvořili tak většinu nových členů zastupitelstva. Za SNK-05 se do zastupitelstva dostal pouze jediný člen a to pan Oldřich Šerák. Dlouholetý zastupitel pan Václav Páša v těchto volbách již neuspěl.

Tabulka č. 11 Základní informace k mimořádným volbám v obci Přišimasy v roce 2006

Počet volených členů zastupitelstva	Zapsaní voliči	Vydané obálky	Volební účast v %	Platné hlasy
7	432	252	58,33	1284

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 12 Přehled kandidátních listin v obci Příšimasy v roce 2006

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	1002	78,04	9	6
SNK - 05	282	21,96	7	1

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 13 Zvolení kandidátů v obci Příšimasy v roce 2006

Kandidátní listina	Kandidát	Politická příslušnost	Hlasy
POROP	Pavel Frank	BezPP	156
POROP	Václav Šmejkal	BezPP	156
POROP	Šárka Rumanová	BezPP	140
POROP	Vladimír Jelen	BezPP	124
POROP	Nina Čumpelíková	BezPP	112
POROP	Alena Adamová	BezPP	100
SNK - 05	Oldřich Šerák	BezPP	55

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

5.5 Volby 2010

Zatím poslední volby do místních zastupitelstev se konaly 15. – 16. Října 2010. V tomto roce se počet volených zastupitelů v Příšimasech zvýšil a to ze sedmi na devět. Znovu zde kandidovaly pouze dva subjekty a opakovala se podobná situace, co se týká struktury kandidátů, jako v mimořádných volbách v roce 2005. Proti sobě zde opětovně kandidovalo jedno sdružení nezávislých kandidátů a jeden samostatný kandidát. Již se zde ale neobjevuje SNK-05 a ani nikdo z jeho členů. Naopak sdružení Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy zůstává nadále a proti němu se objevuje jediný kandidát a to bývalý člen tohoto sdružení, pan Ing. Petr Faltus.

Na otázku, proč již letos ve volbách do zastupitelstva nekandiduje SNK-05, odpověděl jeho dlouholetý člen pan Páša, že nikdo z členů tohoto sdružení o kandidaturu neprojevil zájem. On sám se letos nepokusil kandidovat, přestože byl členem zastupitelstva od roku 1990, protože jak říká, má jiné představy o vedení obce než jaké mají zastupitelé ze sdružení POROP a po zkušenostech z minulých let má pocit, že jeden člen proti ostatním

nic nezmění. Pan Páša by si přál, aby v obci byla nejprve dobudována základní infrastruktura a teprve potom aby se řešily ostatní projekty. Také není příznivcem dalšího velkého rozšiřování obce, spíše by chtěl prostřednictvím územního plánu další eventuální výstavbu omezit. Pan Páša má pocit, že právě zastupitelé ze sdružení POROP postupují opačně než je žádoucí. Podle jeho názoru se starají především o "zkrášlování" obce, například výsadbou zeleně apod., ale přitom není dořešeno základní občanské vybavení obce. Zejména není dobudována splašková kanalizace, chodníky a v některých částech obce ani komunikace. Druhou oblastí, která je předmětem neshod je již zmíněná případná další výstavba. Pan Páša je proti tomu, aby se obec dále větším způsobem rozšiřovala, ale podle jeho slov zastupitelé z POROP se rozrůstání obce nebrání. Sám pan starosta toto potvrzuje a říká, že v zásadě proti rozšiřování obce není, ale že by se obec měla rozrůstat jen do té míry, kdy je možné novou zástavbu obsloužit infrastrukturou. Také by mělo docházet k postupnému rozvoji obce a ne k živelné a nekontrolovatelné výstavbě jako tomu je v některých sousedních obcích.

Sdružení Pro obnovu a rozvoj obce Přišimasy zůstává narozdíl od SNK-05 i nadále kandidátem do místního zastupitelstva. Prošlo však menší proměnou co se týká složení členů. Někteří členové odešli ze zdravotních důvodů a jeden člen z důvodu rozdílných názorů na správu obce. Tímto členem byl pan Ing. Petr Faltus, který se stal v posledním volebním období jediným protikandidátem právě sdružení POROP.

Pan Ing. Faltus odešel ze sdružení POROP kvůli neshodám v názorech na vedení obce a protože mu není budoucnost Přišimas lhostejná, chtěl se aktivně podílet na dění v obci a chtěl mít přístup k veškerým informacím o obci, rozhodl se v dalších volbách znovu kandidovat, tentokrát jako samostatný kandidát. Kandidovat sám proti sdružení nezávislých (POROP) nebyl záměr. Pan Faltus se ptal několika občanů včetně bývalého dlouholetého člena zastupitelstva, pana Páši, a občanů z nové zástavby, jestli by s ním nechtěli společně vytvořit sdružení, ale nikdo z dotázaných neprojevil zájem, přestože spousta obyvatel Přišimas je s vedením bývalého zastupitelstva také nespokojena. Pan Páša sice sdílí podobné názory s Ing. Faltusem a jak podotkl, přeje mu úspěch, ale sám zůstává nadále skeptický po dlouholetých zkušenostech v zastupitelstvu a má pocti, že už nemá cenu o něco usilovat.

5.5.1. Volební program Ing. Petra Faltuse

Podle Ing. Faltuse se za posledních pár let v obci mnohé změnilo a spousta věcí k lepšímu, přesto je v obci stále co vylepšovat a napravovat. Hlavní problémy pan Faltus spatřuje například v neefektivním způsobu získávání i rozdělování obecních financí nebo špatné informovanosti občanů.

Volební kampaň tohoto kandidáta byla vedena prostřednictvím letáků, osobního kontaktu s občany či zveřejněním volebního programu na webových stránkách obce. Volební program pana Ing. Petra Faltuse obsahoval tyto priority:

- **vybudování kanalizace obce** (pro tento účel zajistit prostředky z fondů EU nebo Ministerstva pro místní rozvoj)

Podle mínění pana Faltuse měla obec dostatek finančních prostředků na vybudování kanalizace již v minulém volebním období, ale byl zpracován pouze projekt kanalizace a samotná realizace byla odložena. Protože se Ing. Faltus domnívá, že financí na vybudování kanalizace byl dostatek, ptal se bývalých členů zastupitelstva, jakým způsobem tedy bylo naloženo s penězi obce, které mohly být využity na stavbu splaškové kanalizace, ale žádné konkrétní odpovědi se mu nedostalo. Toto také souvisí s dalším bodem volebního programu a to s otázkou transparentnosti a efektivnosti nakládání s obecními prostředky.

- **efektivní a transparentní nakládání s prostředky obce** (veškeré smlouvy, hlasování a zápisy zastupitelstva nechat veřejně přístupné na internetu)

Pan Faltus by chtěl zlepšit informovanost občanů, která je nyní nedostačující. V současné době nemá občan Přišimas téměř vůbec možnost být podrobněji informován o činnosti zastupitelstva a o tom, jakým způsobem se nakládá s majetkem obce. Proto by Ing. Faltus chtěl, aby veškeré dokumenty související s činností a chodem obce byly volně přístupné všem občanům na webových stránkách obce a aby byli zastupitelé například schopni objasnit, co se za finanční prostředky obce pořídilo. S problematikou efektivního a transparentního nakládání s obecními prostředky také souvisí i způsob zadávání veřejných zakázek, který připadá Ing. Faltusovi v tuto chvíli také nevyhovující.

- **bezpečnost chodců na vozovkách v katastru obce** (vybudovat chodník podél hlavní silnice a na ní umístit pasivní zpomalovací překážky)
- **zlepšení funkce předškolního zařízení** (na základě výpočtu vývoje počtu dětí v obci správně nastavit velikost mateřské školky a tím následně zajistit možnost docházky co největšímu počtu dětí v odpovídající kvalitě služeb)
- **snížit přímé roční náklady obce o minimálně 10 %** (snížit náklady zastupitelstva, důsledně provádět výběrová řízení na dodavatele služeb pro obec a tím snížit náklady obyvatel obce)

Zde by si pan Faltus představoval, aby se jiným způsobem přerozdělovaly obecní finance. Chtěl by vynakládat méně finančních prostředků na správu a provoz obce např. snížením mzdových nákladů. Navrhl, aby se zastupitelé vzdali svého finančního ohodnocení a aby všichni zastupitelé byli neuvolnění. V současné době je situace taková, že místostarostka je uvolněná a stará se o chod obecního úřadu a ještě k tomu využívá obecní úřad placených účetních služeb. Představa pana Faltuse je taková, že by se zaměstnala například jen účetní a místo místostarostky by se nechalo neuvolněné. Oba jeho návrhy se však neshledaly s úspěchem. On sám se finančního ohodnocení za práci v zastupitelstvu vzdal, ale nikdo jiný se k němu nepřipojil. Stejně tak návrh, aby všichni zastupitelé byli neuvolnění, nikdo jiný nepodpořil.

- **zvýšit příjmy obce z dotačních programů vlády ČR či fondů EU** (spolupráci s jednotlivci či firmami schopnými vytvořit kvalitní projekty)

Otázka územního plánování a výstavby není pro Ing. Faltuse prioritní, ale má na tuto problematiku jasný názor. Například jedna z věcí, s kterou nesouhlasil s předchozím zastupitelstvem, byla ochota některých zastupitelů změnit územní plán na podnět soukromých firem. Jednalo se o to, že v roce 2002 se v obci objevil soukromý subjekt, který požadoval změnu územního plánu, aby mohlo být na okraji Přišimas vybudováno sportoviště s „umělým“ kopcem pro lyžování a průmyslová zóna. Pan Faltus neschvaluje to, že bývalí zastupitelé o tomto návrhu uvažovali. Naštěstí k realizaci nikdy nedošlo a současný územní plán z roku 2006 se sportovištěm ani průmyslovou zónou v Přišimasech nepočítá. Co se týká rozšiřování obce rodinnou zástavbou, není pro další rozsáhle rozrůstání se obce.

Pan Faltus však současné zastupitelstvo pouze nekritizuje. Myslí si, že obec se například velmi dobře stará o kulturní život v Přišimasech. Funguje zde několik spolku, které s obecním úřadem spolupracují a které se starají o pořádání různých kulturních akcí.

5.5.2. Volební program sdružení Pro obnovu a rozvoj obce Přišimasy

Stejně jako Ing. Petr Faltus, tak i sdružení POROP prezentovalo svůj volební program prostřednictvím webových stránek obce a letáku, který byl doručován obyvatelům do jejich schránek. Kromě toho měli obyvatelé možnost přečíst si rozhovor se starostou Frankem v tisku *Náš region*, kde byl starosta dotázan na to, které z předvolebních slibů minulého volebního období se podařilo uskutečnit a naopak, co se nepodařilo a proč.

Na otázku, co se podařilo z minulých předvolebních slibů splnit, odpověděl starosta takto:

- byl vytvořen a schválen územní plán obce
- našly se prostory pro otevření nové prodejny potravin, která v obci dosud chyběla
- oživil se společenský život v obci (obecní zastupitelstvo podporuje místní spolky, které organizují sportovní i kulturní akce např. rozsvícení vánočního stromu, Den Země na Klepci, výlety do divadla, zájmové kroužky pro děti apod.; obnovila se tradice vítání nových občánků, proběhla oslava výročí 700 let od vzniku obce)
- obec zlepšuje podmínky pro život občanů (vznikla nová stanoviště kontejnerů pro separovaný odpad, byla získána dotace na obnovu veřejné zeleně v obci, občané mohou využívat CZECH POINT na úřadě, modernizovalo se a rozšířilo se veřejné osvětlení a rozhlas, v části obce Skřivany vzniklo za velké podpory obyvatel nové dětské hřiště)
- vytvořit projekt kanalizace (její vybudování se však nepodařilo podle starosty kvůli dlouhému jednání s majiteli pozemků a kvůli nedostatku finančních prostředků)

V komunálních volbách 2010 si sdružení POROP vytklo tyto cíle:

- zajistit větší bezpečnost v obci tzn. vybudovat přechody pro chodce, chodníky a zpomalovací bezpečnostní pásy
- rozšířit a rekonstruovat Mateřskou školu
- rekonstruovat budovu Obecního úřadu (výměna oken)

- vybudovat kanalizaci a čistírnu odpadních vod
- dále rozšířit a modernizovat veřejné osvětlení
- rekonstruovat fotbalové hřiště a rozšířit sportoviště
- podporovat široké spektrum volnočasových aktivit a spolků

Přestože byl pan Ing. Faltus v nevýhodné pozici, když kandidoval sám proti sdružení, které čítalo devět členů, v počtu získaných absolutních hlasů se umístil na třetím místě. Naopak překvapením bylo, že starosta Pavel Frank se umístil v počtu získaných absolutních hlasů až na místě osmém. V pořadí zvolení v rámci sdružení byl sice druhý, ale toho místo mu zajistilo především první pořadové číslo na kandidátní listině, nikoliv preferenční hlasy obyvatel. I přes velký počet získaných hlasů se Ing. Petr Faltus nestal starostou ani jedním z místostarostů. Starostou obce se stal opět Pavel Frank a celé vedení obce zůstalo prakticky stejné. Současné zastupitelstvo zvolilo za starostu opět Pavla Franka, protože má pocit, že je stále nejvhodnějším kandidátem na tuto funkci. Vzhledem k tomu, že je však zastupitelstvo tvořeno 8 členy sdružení POROP a Ing. Faltusem, dalo se předpokládat, že bude starostou zvolen opět některý z členů tohoto sdružení a nikoliv pan Faltus, přestože získal nejvíce hlasů.

Tabulka č. 14 Základní informace k mimořádným volbám v obci Přišimasy v roce 2010

Počet volených členů zastupitelstva	Zapsaní voliči	Vydané obálky	Volební účast v %	Platné hlasy
9	504	238	47,22	1381

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 15 Přehled kandidátních listin v obci Přišimasy v roce 2010

Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
	abs.	v %		
Petr Faltus	141	10,21	1	1
Pro obnovu a rozvoj obce Přišimasy	1240	89,79	9	8

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Tabulka č. 16 Zvolení kandidátů v obci Příšimasy v roce 2010

Kandidátní listina	Kandidát	Politická příslušnost	Hlasy
Petr Faltus	Ing. Petr Faluts	BezPP	141
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Václav Šmejkal	BezPP	159
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Pavel Frank	BezPP	125
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Šárka Rumanová	BezPP	150
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Vladimír Jelen	BezPP	139
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Veronika Vrbová	BezPP	138
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Lada Liebeltová	BezPP	122
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Stanislava Řádková	BezPP	134
Pro obnovu a rozvoj obce Příšimasy	Martin Teichner	BezPP	140

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

5.6 Vývoj stranického systému v Příšimasech

V níže uvedené tabulce je zachycen přehled vývoje stranického systému v Příšimasech. V každém volebním období je uveden počet voličů a počet volených zastupitelů a také seznam jednotlivých kandidátních listin. U každé kandidátní listiny je pak v kulaté závorce uveden počet získaných mandátů a počet kandidátů. V hranaté závorce je uveden počet členů, kteří přestoupili ze stávající strany do jiné.

V prvních dvou volebních obdobích (v roce 1994 a 1998) kandidovali pouze samostatní nezávislí kandidáti, jejichž počet se shodoval s počtem volených zastupitelů. Pro tyto roky byla tedy jednoznačně charakteristická personalizace volby. Takovéto složení kandidátů je zřejmě výsledkem nízké míry rivality a neexistencí sporné otázky, která by rozdělovala kandidující na dvě či více proti sobě stojících stran.

V roce 2002 se již ve volbách objevuje více kandidátů, ale stále se jedná o samostatně kandidující nezávislé kandidáty. Ani po osmi letech od prvních komunálních voleb konaných v rámci samostatné České republiky se na politické scéně v Příšimasech

neobjevilo žádné sdružení nezávislých kandidátů či jiná volební strana. Přesto bylo toto volební období zlomové pro další vývoj politického procesu v Příšimasech. Od konce 90. let se postupně zvyšuje počet obyvatel Příšimas a společně s tím se také začíná rozrůstat nová zástavba. To s sebou přináší otázku řešení nového územního plánu a případného budoucího rozšiřování obce. Právě toto se začíná stávat jedním ze sporných bodů při jednání zastupitelstva. Tehdejší zastupitel, pan Václav Páša, nesdílel stejný názor na problematiku územního plánu a dalšího rozrůstání se obce se zbylým zastupitelstvem. Převážně z tohoto důvodu se rozhodl odstoupit a v květnu 2005 se tak musely konat mimořádné volby.

Tabulka č. 17 Vývoj stranického systému v Příšimasech

1994	1998	2002	2005	2006	2010
voliči: 317 zastupitelé: 5	voliči: 329 zastupitelé: 5	voliči: 364 zastupitelé: 5	voliči: 407 zastupitelé: 5 Pavel Frank, NK (1/1) SNK (4/5)	voliči: 432 zastupitelé: 7 POROP (6/9) SNK-05 (1/7)	voliči: 504 zastupitelé: 9 Petr Faltus, NK (1/1) POROP (8/9)
NK (1/1)	NK (1/1)	Jelínková, NK (0/1) Formánek, NK (1/1) Holíková, NK (1/1) Urban, NK (0/1) Hrdlička, NK (0/1) Karger, NK (1/1) Páša, NK (1/1) Matoušek, NK (1/1) Čermák, NK (0/1)	[1]	[1]	

Zdroj: Vlastní úprava na základě dat ČSÚ

Jedna z teorií konfliktních linií může být definována pojmy Gemeinschaft a Gesellschaft. Gemeinschaft lze přeložit jako společenství či pospolitost a představuje tradiční a venkovskou společnost, pro kterou je typické emoční jednání, sousedská spolupráce či pocit soudržnosti. Vztahy v této společnosti jsou zejména neformálního a osobního charakteru. Výraz Gesellschaft se užívá pro označení moderní, městské a formálně organizované společnosti. Pro tuto společnost je příznačný individualismus, egoismus, racionalita a soutěživost a to se následně odráží i v charakteru vztahů a komunikace, které jsou formální a věcné. Konfliktní linii vymezenou zmíněnými pojetími Gemeinschaft a Gesellschaft je možné považovat za hlavní rozpor v komunálním politickém prostředí malých obcí, který vede ke vzniku pluralitního prostředí. Do místních stranických systémů

se tento rozpor promítá zejména formou jednorázových konfliktů, které vznikají ve spojitosti s konkrétními projekty. Jakmile dojde ve sporné věci k rozhodnutí a konflikt skončí, obvykle pominou i důvody pro vznik pluralitního prostředí. Rozpor je definován jako konflikt trvalého charakteru. To však zmíněné situaci úplně neodpovídá, a tak by se v tomto případě nejednalo v konfliktní linii v pravém slova smyslu. Pokud však bude uvedená konfliktní linie vymezená jako spor vizí rozvoje obce, pak by se o daném rozporu dalo hovořit jako o faktoru, který ovlivňuje formování stranických systémů (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010: 126-127).

Výše uvedená teorie konfliktních linií v komunální politice malých obcí by se do určité míry dala aplikovat i na Přišimasy. Jak již bylo řečeno, kvůli stále se zvyšujícímu počtu obyvatel bylo třeba řešit otázku nového územního plánu a budoucího rozvoje obce a s přibývajícím problémy, které bylo nutné řešit, také rostla rozdílnost názorů na tuto problematiku.

Po odstoupení pana Václava Páši se v roce 2005 konaly mimořádné volby. V těchto volbách se již neobjevují samostatně kandidující nezávislí kandidáti, ale pomalu se zde vytváří pluralitní prostředí. Politické prostředí v Přišimasech za několik posledních období by se dalo popsat charakteristikami již zmíněného pojmu *Gemeinschaft* (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010: 126-127), tedy politická scéna v Přišimasech byla založena zejména na osobních a neformálních vztazích a nepanovala zde velká rivalita mezi kandidáty do zastupitelstva obce. Situace se ale poněkud proměnila s mimořádnými volbami v roce 2005. V těchto volbách se zde objevilo první sdružení nezávislých kandidátů a protikandidátem tomuto sdružení se stal pan Pavel Frank.

V době, kdy odstoupil ze své funkce pan Páša, bylo zastupitelstvo Přišimas složeno z pěti nezávislých kandidátů. Odstup jednoho ze zastupitelů tak znamenal zablokování činnosti celého zastupitelstva. Jedním z důvodů, proč se v Přišimasech začala utvářet sdružení nezávislých kandidátů, mohlo být i to, aby se takováto situace již neopakovala. Pokud by odstoupil zastupitel, který je členem sdružení nezávislých kandidátů, nastoupil by na jeho místo náhradník a činnost zastupitelstva by nemusela být ohrožena. Druhou možností,

která vedla k zakládání sdružení by mohla být již zmíněná teorie konfliktních linií související s odlišnými názory na rozvoj obce.

System stranicví na úrovni komunální politiky v Přiřimasech prochází za posledních pár let výraznějšími změnami. Kvůli zvyšujícímu se počtu voličů a vznikajícím neshodám v názorech, týkajících se zejména oblasti dalšího rozvoje obce, se postupně celkem homogenní prostředí založené na jednotlivých osobnostech začíná povolna měnit v pluralitní prostředí. To se projevuje například zvýšením počtu volených zastupitelů i vytvářením sdružení nezávislých kandidátů.

6 Závěr

Tato práce byla orientována na analýzu místního politického procesu v malých či venkovských obcích. Problematika komunálního politického procesu v těchto obcích zde byla demonstrována na příkladu obce Přišimasy. Cílem bylo zjistit, jaké faktory ovlivnily a stále ovlivňují lokální politický proces v této obci.

Vymezení pojmu venkovská obec není úplně jednoduché a jednoznačné. V zásadě se pro určení, zda se jedná o venkovskou obec, používají tři kritéria a to počet obyvatel, hustota osídlení a to zda má obec statut města či nikoliv (Čmejrek a Kol. 2009: 9). Na základě těchto kritérií je tedy možné prohlásit Přišimasy za venkovskou obec, vzhledem k tomu, že zde žije méně než 1000 obyvatel, charakter obce neodpovídá urbanizovanému území, obec nemá statut města a hustota zalidnění je nižší než 100 obyvatel na km². Od poloviny 90. let však počet obyvatel stále přibývá a od této doby se zvýšil téměř o 100 % (ČSÚ). Tento nárůst je s největší pravděpodobností způsoben zejména migračním přírůstkem. Přišimasy se nachází při východním okraji Prahy a obecně lze říci, že právě obce ležící v těsné blízkosti hlavního města se od konce 90. let v důsledku suburbanizace stávala čím dál tím častěji novým bydlištěm pro obyvatele, kteří odešli z centra města do jeho zázemí. I když Přišimas se tento proces nedotkl v takové míře, jako tomu bylo v jiných obcích, jistý vliv na obec měl. V současné době mají Přišimasy 674 (ČSÚ) obyvatel a stále zde probíhá výstavba nových domů. Otázkou je, jak dlouho tento stav může trvat, vzhledem k trendu poslední doby, kterým je postupné navracení obyvatel zpět do měst.

Česká republika je výjimečná svou sídelní strukturou. Nachází se zde hustá síť malých obcí. Toto velké množství malých venkovských obcí také znamená velkou rozmanitost komunálních politických systémů (Čmejrek, Bubeníček, Luhanová 2004: 144-145). Vzhledem k této skutečnosti tak není zcela možné vytvořit jednu charakteristickou podobu komunálního politického systému, která by mohla být aplikována na celou úroveň komunální politiky. Lze ale najít jisté shodné rysy jednotlivých komunálních politických systémů a z nich vytvořit jakousi obecnou charakteristiku těchto systémů. Pro komunální politiku malých obcí jsou důležitými subjekty nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Tato

forma volební strany, jakou jsou nezávislí kandidáti a jejich sdružení, je pro malé obce typická a často také jediná. Na úrovni komunální politiky malých obcí se samozřejmě mohou objevovat i parlamentní politické strany, ale rozhodně zde nejsou zastoupeny v takové šíři jako na parlamentní úrovni. V obcích do 1000 obyvatel se ale většinou nevyskytuje parlamentní strana žádná. Politické stranictví a ideologie nemají ve většině případů v komunální politice malých obcí místo. Naopak politika v takovýchto obcích je založena na jednotlivých osobnostech, osobních sympatiích a řešení konkrétních problémů, týkajících se dané obce. Příslušnost k politické straně zde může být i přítěží. Často zde mezi jednotlivými kandidáty či zastupiteli neexistuje rivalita a soutěživost a proces rozhodování je založen na nalezení konsensu, který bude výhodný pro všechny. Z tohoto důvodu také mnohdy vedení malé obce nefunguje na principu "vláda a opozice" (Jüptner 2004: 85-87; Čmejrek a Kol. 2009: 14). I tady ale mohou existovat výjimky, například pokud se vyskytne významný problém, který rozdělí obec na dvě proti sobě stojící skupiny. Často se jedná o spory týkající se rozvoje obce a otázek řešení územního plánu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010: 126-127).

Podoba politického systému v obci Přišimasy se od uvedené obecné charakteristiky politického systému v malých obcích v zásadě neliší. Analýza politického systému v Přišimasech byla prováděna od roku 1994 do posledních voleb v roce 2010. Zpočátku byla situace na poli komunální politiky v Přišimasech docela prostá. Z počtu kandidátů, kterých bylo pouze pět, by se dalo usuzovat, že o účast ve vedení obce tehdy nemělo mnoho občanů zájem. Důvodem mohla být neexistence závažného problému, který by přiměl občany jednat a chtít se podílet na jeho řešení nebo neznalost problematiky komunální politiky, která byla v té době znovu v začátcích. Zastupitelstvo tehdy tedy tvořilo pět nezávislých kandidátů. Obdobná situace nastala i roce 1998. I v tomto období kandidovalo a následně bylo zvoleno pouze pět nezávislých kandidátů. V roce 2002 taktéž působilo v zastupitelstvu Přišimas pět nezávislých kandidátů, ale začaly zde už vznikat spory a zastupitelé se začali lišit v názorech. Neshody se týkaly především oblasti budování technické infrastruktury a případného budoucího rozvoje obce a otázek územního plánování. Tyto spory vyvrcholily tím, že jeden z dlouholetých členů zastupitelstva odstoupil. Na jaře roku 2005 se pak musely konat mimořádné volby. V těchto volbách se pomalu začala měnit struktura místních subjektů kandidujících do zastupitelstva. V tomto

roce kandidovalo jedno sdružení nezávislých kandidátů a jeden samostatný nezávislý kandidát. Vznik sdružení nezávislých kandidátů může být brán jako opatření pro to, aby se neopakovala situace z minulého období, kdy odstupem jednoho ze zastupitelů byla narušena činnost celého zastupitelstva. Důvodem, proč se nezávislý kandidát nepřipojil k zmíněnému sdružení, jsou zřejmě osobní nesympatie a také nesouhlas s volebním programem sdružení. I přesto, že se od minulého volebního období složení zastupitelstva značně obměnilo, spory a neshody v názorech přetrvávaly i nadále. Stále se většinou také jednalo o konflikty související s budováním technické infrastruktury a s rozvojem obce a územním plánem. V roce 2010 se na komunální politické scéně v Přišimasech objevila již dvě sdružení a žádní samostatní kandidáti. Volební programy obou sdružení se zásadním způsobem nelišily a mohlo by se zdát, že mají podobné cíle, ale přesto se obě strany nedohodly na spolupráci a nevytvořily pouze jedno sdružení. V posledních konaných volbách roku 2010 kandidovalo pouze SNK vzniklé v minulém volebním období a proti tomuto sdružení jeden jeho bývalý člen. Nikdo z ostatních někdejších zastupitelů či kandidátů již v těchto volbách neprojevil o kandidaturu zájem. Rozdílné názory na vedení obce a představy o dalším vývoji přetrvávají a z tohoto důvodu zůstávají někteří bývalí členové zastupitelstva skeptičtí k tomu, že by se situace mohla změnit. Neshody v názorech a způsobu správy obce se již ale netýkají pouze územního plánu či budování infrastruktury. Například nový kandidát v posledních volbách kritizuje obec mimo jiné za neefektivní a netransparentní zacházení s prostředky obce či nedostatečné informovanosti občanů o činnosti zastupitelstva.

Po všechna volební období v Přišimasech působí pouze nezávislí kandidáti či jejich sdružení. Parlamentní strana se zde neobjevuje žádná. I přesto, že rozmanitost politických subjektů v Přišimasech není velká, vývoj komunálního politického systému v této obci se pozvolna proměňuje. Zvyšuje se počet voličů i potřeba řešit závažnější problémy než dosud a s tím roste i počet volených kandidátů a mění se také struktura kandidujících subjektů. Se zvyšujícím se počtem obyvatel a rostoucími nároky na infrastrukturu a vybavenost obce roste také nutnost zabývat se otázkou nového územního plánu a budování technické infrastruktury. Právě toto se stává klíčovým bodem sporů a rozdílných názorů na věc jednotlivých členů zastupitelstva. V případě Přišimas se však nejedná o spor tzv. "starousedlíků" a nově přichozích obyvatel, jako tomu někdy bývá zejména v obcích

nedaleko hlavního města. Na druhou stranu by se dalo říci, že všichni členové zastupitelstva mají téměř shodné cíle, všichni chtějí řešit konkrétní problémy týkající se místa jejich bydliště. Každý by však těchto cílů chtěl dosáhnout jiným způsobem. Faktory, které nejvíce ovlivnily vývoj komunálního politického systému Příšimas jsou tedy zejména vznik většího počtu závažnějších otázek, které je potřeba řešit, odlišné názory a představy o vedení, správě a dalším směřování obce či osobní nesympatie jednotlivých členů zastupitelstva.

7 Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan: *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, Jaroslav. *Lokální a regionální politické stranictví v ČR*. In: II. Kongres českých politologů. Praha, 5. – 6. září 2003. Eds.: Dvořáková, V.; Heroutová, A. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2003, ISBN 80-902176-3-X.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav a KOL. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.

ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; LUHANOVÁ, Markéta: *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN: 80-213-1157-6.

JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80 – 101.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: srovnávací analýza demokratických politických systémů*. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-628-4.

BARTÁKOVÁ, Lenka. Už je tu zas volební čas. *Náš REGION*, 2010, č. 19, s. 10.

Elektronické zdroje

HŮLE, Daniel. *Demografický informační portál* [online]. c2004-2009. <
<http://www.demografie.info>>

KURUCZ, Roman. *Aktuální informace z města Úvaly* [online]. c2010. <
<http://www.ouvaly.cz>>

Český statistický úřad [online]. c2011. < <http://www.czso.cz/>>

Oficiální stránky obce Příšimasy [online]. c2011. <<http://www.prisimasy.cz/>>

Volební server ČSÚ [online]. c2011. < <http://www.volby.cz/>>